

---

# ПРИЛОЖЕНИЕ II

РЕЗУЛТАТИ, ПОСТИГНАТИ ОТ ЕС ПО ЦЕЛИТЕ  
ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ (ЦУР)



# Резултати, постигнати от ЕС по целите за устойчиво развитие (ЦУР)

ЕС е едно от най-добрите места за живеене в света, а неговите държави вече имат водеща роля в изпълнението на целите за устойчиво развитие (ЦУР). Въпреки това нито една държава в света не е постигнала всички договорени цели, а по-внимателната оценка на резултатите, постигнати от ЕС по изпълнението на ЦУР, показва, че и в ЕС е необходимо да продължат усилията на всички фронтове.

Седемнадесетте ЦУР на Програмата на ООН за устойчиво развитие до 2030 г. са тясно свързани помежду си и са замислени да бъдат неотделими една от друга, поради което тяхното интегриране в действията на всички участници е от съществено значение за успешното им изпълнение на място. Важно е да се осигурят по-добри синергии и съгласуваност между политиките и да се създаде благоприятстваща регулаторна, финансова и поведенческа среда за превръщането им в реалност.

Следва да отдадем приоритет на промяната към по-голяма устойчивост на нашите модели на производство, разпространение и потребление, на борбата с изменението на климата и засилването на нашите действия за защита на океаните, екосистемите и биологичното разнообразие, тъй като природните системи на планетата, които поддържат живота, достигат своя предел. Борбата с бедността, социалното изключване, неравенството и неравнопоставеността между половете следва да се засили, за да се гарантира благоденствието и благосъстоянието на всички, да се гарантират социалната и политическата стабилност и да се запази подкрепата за европейския проект. Трябва да продължат да се отстояват и подхранват принципите на върховенство на закона, демокрация и основни права, както и силно и основано на правила многостранно сътрудничество и търговия.

В настоящия документ се дава информация за резултатите, постигнати от ЕС в изпълнение на ЦУР. За всяка от целите е представен общ преглед на постигнатото от ЕС до момента, тенденциите за развитие и сравнение на резултатите на ЕС с постигнатото в световен план.

Представено е обобщение на очаквания напредък на ЕС до 2030 г., както и възможните стимули и пречки за прехода към устойчива Европа. Устойчивото развитие трябва да бъде общо начинание, в което участват всички членове на обществото. Представени са и някои примери на добри практики от различни участници на различни равнища.

При сравнение в световен план седем държави — членки от ЕС-27, са сред първите 10 в класацията на световния индекс на ЦУР и всички държави от ЕС-27 са сред първите 50 от общо 156-те оценявани държави<sup>(1)</sup>. През последните пет години ЕС като цяло отбеляза напредък по отношение на почти всички ЦУР. Най-голям бепе напредъкът по ЦУР 3 „Осигуряване на здравословен живот и насърчаване благосъстоянието на всички във всяка възраст“ и ЦУР 4 „Осигуряване на приобщаващо и справедливо качествено образование и насърчаване на възможностите за учене през целия живот за всички“, като тези две цели са също сред първите три от най-високо оценените ЦУР за държавите членки на ЕС-27 в световната класация. Средно в световната класация държавите от ЕС-27 постигат най-високи резултати по ЦУР 1 „Премахване на бедността във всичките ѝ форми и навсякъде“. ЕС обаче се отдалечи от изпълнението на ЦУР 10 „Намаляване на неравенството между и в рамките на държавите“, със значителни разлики между държавите членки. Важно е да се отбележи, че постигането на напредък не означава непременно, че настоящото състояние по отношение на съответната цел е задоволително за ЕС. Така например по ЦУР 12 „Осигуряване на устойчиви модели на потребление и производство“ бепе постигнат забележителен напредък, но това е също така и ЦУР, за която в световната класация държавите от ЕС-27 са с втория най-нисък среден резултат, като е необходима още много работа. Като цяло в световната класация държавите от ЕС-27 отчитат най-ниски резултати по ЦУР 14 „Опазване и устойчиво използване на океаните, моретата и морските ресурси за устойчиво развитие“.

(1) Посочената в настоящия параграф световна класация се базира на доклада The 2018 SDG Index and Dashboards Report (Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.), изготвен от Sustainable Development Solutions Network (SDSN) и Bertelsmann Stiftung, а тенденциите в ЕС се основават на изданието от 2018 г. на доклада на Евростат „Устойчивото развитие в Европейския съюз — Мониторингов доклад за напредъка по постигането на ЦУР в ЕС, изд. 2018 г.“.

Преглед на напредъка по ЦУР в контекста на ЕС<sup>(2)</sup>



(2) Евростат (2018 г.), „Устойчивото развитие в Европейския съюз — Мониторингов доклад за напредъка по постигането на ЦУР в ЕС, изд. 2018 г.“



## Премахване на бедността във всичките ѝ форми и навсякъде

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

Въпреки че ЕС е на челни позиции в повечето направления в областта на заетостта и социалните въпроси, нашето общество все още е изправено пред предизвикателства, които трябва да бъдат преодолявани. Бедността пречи на хората да реализират своя потенциал, да участват активно в обществото и да упражняват правата си на достъп до качествени услуги. Бедността има много измерения: тя не е просто липсата на адекватен доход, а включва и други аспекти, от материалните лишения, до дискриминацията и неучастието в процеса на вземане на решения. Бедността може да просъществува във времето и да се пренася от поколение на поколение. За премахването на бедността във вътрешен и външен план ЕС предприе действия в различни области, включително законодателна намеса, специално финансиране, координиране на политиките, насърчаване на корпоративната социална отговорност / отговорно бизнес поведение и на социалния диалог, като същевременно защита своите компетенции и принципите на субсидиарност и пропорционалност. През 2017 г. за първи път от началото на световната криза броят на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване в ЕС, намаля под референтната 2008 година: 3,1 милиона души, застрашени от бедност или социално изключване, по-малко в сравнение с 2008 г. или 10,8 милиона души по-малко в сравнение с върховото ниво от 2012 г. Въпреки това, целта на ЕС за изваждане на поне 20 милиона души от положение на бедност или социално изключване до 2020 г. в сравнение с 2008 г. продължава да бъде сериозно предизвикателство. Лицата в уязвимо положение, като например децата, младите хора, хората с увреждания, хората с ниско ниво на образование, безработните, хората, родени извън ЕС, хората от маргинализирани общности, тези, които живеят в домакинства с много ниска степен на трудова заетост или работещи при несигурна заетост са с по-висок риск от бедност или социално изключване. Във външен план ЕС има водеща роля в приноса за премахване на бедността благодарение на съгласуван набор от политики, включително сътрудничеството за развитие, различните инструменти на търговската политика и европейската политика за съседство и политиката на разширяване. Изкореняването на бедността, борбата с дискриминацията и неравенствата и стремежът никой да не бъде изоставен бяха поставени в центъра на Европейския консенсус за развитие (рамката за сътрудничество за развитие на ЕС и неговите държави членки). Споразуменията за свободна търговия на ЕС, едностранните търговски преференции и актуализираната през 2017 г. стратегия за подпомагане на търговията съдействат за намаляване на бедността в развиващите се страни.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- По последни данни през 2017 г. около 112,9 милиона души или 22,5 % от населението на ЕС бяха изложени на **риск от бедност или социално изключване**, т.е. се намираха в едно от следните положения: изложеност на риск от изпадане в бедност, тежки материални лишения или много нисък интензитет на икономическа активност. Това е продължение на низходящата тенденция от 2012 г. насам, когато броят на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, достигна своя връх от 123,8 милиона души. В целия ЕС жените са изправени пред по-голям риск от бедност, преди всичко поради неравенствата между половете на пазара на труда в течение на трудовата кариера. Макар и да намалява, в повечето държави членки процентът на децата (на възраст 0—17 г.), които са изложени на риск от бедност или социално изключване, продължава да бъде значително над този за останалата част от населението. В рамките на ЕС продължават да съществуват значителни различия между отделните държави.
- Делът на **хората, изложени на риск от бедност поради ниски доходи**, нарастваше в продължение на няколко години след кризата, но се стабилизира през периода 2015—2016 г. (около 17,3 %), а през 2017 г. намаля до 16,9 % от населението на ЕС благодарение на текущото икономическо възстановяване и подобряването на условията на пазара на труда. Що се отнася до работещите бедни, през 2017 г. 9,6 % от заетите лица бяха засегнати от бедност поради ниски доходи. През последните четири години този дял се е стабилизирал, макар и на по-високо ниво от това през 2008 г. (8,6 %).



- **Делът на хората, които изпитват тежки материални лишения**, намаляваше последователно след своя пик от 9,9 % през 2012 г., за да достигне през 2017 г. 6,9 % от населението на ЕС, и е под равнището от 2008 г. (8,5 %); това означава, че около един на всеки 14 души не разполага с достатъчно средства, например за да плаща битовите си сметки, да поддържа адекватно отопление в жилището си или да си позволи едноседмична почивка извън дома.
- За хората, изложени на риск от бедност, има по-голяма вероятност да обитават **жилища с редица недостатъци**, като например теч от покрива, влажни стени или липса на основни санитарни съоръжения. Въпреки низходящата тенденция, през 2017 г. това положение засягаше 13,1 % от населението на ЕС.



## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) всички държави — членки на ЕС, постигат над 95 от общо 100 точки за ЦУР 1, като това е средно най-добре класираната цел за държавите — членки на ЕС.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.



### ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

Въпреки че все още ще има сериозни предизвикателства, до 2030 г. се очаква ЕС да е постигнал по-нататъшен значителен напредък в борбата с бедността и социалното изключване. Ръстът на заетостта ще играе важна роля, но няма да бъде достатъчен за извеждане на всички хора от бедността. Достъпът за всички до адекватна социална закрила, качествени здравни грижи, образование, жилищно настаняване и социални услуги ще трябва да бъде адаптиран към бъдещите демографски промени, новите технологии, променящите се форми на заетост, предизвикателствата, свързани с миграцията и изменението на климата. От широк кръг заинтересовани страни на всички равнища, включително местно, национално и европейско, се очаква непрекъснат напредък. Външните политики на ЕС ще продължат да допринасят за изкореняването на бедността в трети държави.



### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Достове на политиките, свързани със заетостта и социалното благоденствие (по-специално системите за социална закрила и социално приобщаване, политиките за пазара на труда, равенството между половете, нивото на образование, ученето през целия живот, здравеопазването и дългосрочните грижи), равен достъп до новите технологии, социални иновации, устойчиво финансиране, многостранно сътрудничество, отворена и справедлива търговия, ангажираност на обществото и участие в политическия живот, корпоративна социална отговорност / отговорно бизнес поведение, данъчно облагане.



### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Неравенство по отношение на възможностите, застаряващи общества, промяна на състава на домакинството (напр. едночленни домакинства), изменението на климата, отслабване на политиките и движението за равенство между половете, геополитическа нестабилност и опасности за сигурността, връщане към икономическия протекционизъм в световен мащаб, сегментация на пазара на труда и несигурност на работните места, цифрово разделение.

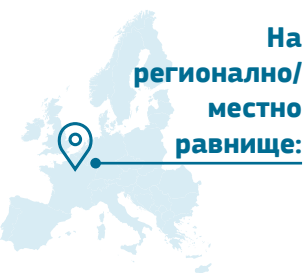
## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА



Европейският стълб на социалните права представлява основната рамка за борба с бедността на равнище ЕС. Повечето от неговите 20 принципа са пряко насочени към направленията на ЦУР относно бедността, като например намаляване на бедността във всички нейни измерения, изпълнение на подходящи в национален контекст системи за закрила и създаване на стабилни политически рамки в подкрепа на инвестиции в областта на изкореняването на бедността. Наборът от социални показатели подпомага наблюдението на постигнатите резултати и проследяването на тенденциите в държавите членки в областта на заетостта и социалните въпроси, включително на риска от бедност или социално изключване.



Португалия предприе няколко мерки за укрепване на социалната закрила и борбата срещу бедността, социалното изключване и неравенствата. Така нареченият „пакет за доходите“ подкрепя доходите на домакинствата чрез актуализиране на размера на пенсиите, възстановяване на референтната стойност за социално солидарните доходи, както и скалите за еквивалентност на минималния доход, и увеличаване на по-ниските равнища на детски и семейни помощи. Индексът за социално подпомагане — референтната стойност за мерките за социална закрила — беше завишен, а покритието на схемата за минимален доход беше разширено.



през периода 2015—2018 г. град Мюнхен в Германия осъществи няколко инициативи с помощта на Европейския социален фонд, насочени към подпомагане на интегрирането на безработните на местния пазар на труда, и по този начин допринесе за намаляване на бедността. Инициативите включваха проекта „Work & Act“, който позволи на безработни да намерят работа, проекта „Power-M“, който подкрепи предоставянето на повече възможности за жените да се върнат на работа след отпуск по майчинство, проекта „Guide“, който предложи насоки за жените предприемачи, и проектите „FIBA“ и „MigraNet“, които подкрепяха интеграцията на мигрантите на пазара на труда.



**На равнище предприятия:**

Naturgy, дружество за газ и електроенергия в Испания, е въвел план за енергийна уязвимост, който гарантира защита на уязвимите клиенти. Социалното въздействие на плана се стреми да позиционира новото частно предприятие като катализатор в борбата с бедността и и да подкрепя социалните работници в борбата със социалното изключване.



**На равнище гражданско общество:**

Европейската мрежа за минимален доход провежда информационни кампании за необходимостта да се осигурят подходящи обезщетения за минимален доход, гарантиращ достоен живот на всички етапи от живота, както и ефективен достъп до основни стоки и услуги. В нея участват различни организации, експерти, специалисти, представители на академичните среди и други организации, работещи в областта на борбата с бедността и социалното изключване.



## Премахване на глада, постигане на продоволствена сигурност и подобряване на храненето, както и насърчаване на устойчивото селско стопанство

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

В ЕС постигането на безопасен и здравословен начин на хранене и осигуряването на продуктивни и устойчиви селскостопански системи, рибарство и аквакултура е приоритет. Със своите политики ЕС помага на фермерите и рибарите да задоволяват търсенето на храна и да предоставят на населението достатъчно безопасни и висококачествени храни, произведени по устойчив начин и на достъпни цени. Устойчивите селско стопанство, рибарство и аквакултура, които отделят внимание на хранителните качества на храните, са от съществено значение за осигуряването на постоянни доставки на безопасна и здравословна храна за потребителите, сега и в бъдеще, особено на фона на предизвикателства като изменението на климата и демографския растеж. В този контекст износът на ЕС е основен фактор в доставките на храни в световен мащаб. През последното десетилетие производството на храна в Европа продължи да нараства, макар и с по-бавни темпове отколкото в миналото, но едновременно с това се предприемат мерки за по-добри резултати в селското стопанство, рибарството и аквакултурата във връзка с околната среда и климата, така че да се гарантира дългосрочната устойчивост на тези сектори, отчитайки също и въздействието върху трети държави. За разлика от други райони в света, които са застрашени от глад, основните въпроси в ЕС, които са свързани с храненето, се отнасят до наднорменото тегло, затлъстяването и недостига на микроелементи в храната. В световен мащаб две трети от бедните хора в света живеят в селски райони и зависят от селското стопанство за своето препитание. ЕС винаги е поставял продоволствената и хранителната сигурност в основата на сътрудничеството за развитие и обръща специално внимание на продоволствената сигурност, устойчивото селско стопанство и рибарство в търговските си отношения и политиките за съседство и разширяване. ЕС е най-големият донор на хуманитарна хранителна помощ за жертвите на хранителни кризи по света и инвестира масово в помощта за страните, изложени на риск от глад.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- **Затлъстяването** е значителен здравен проблем в ЕС — през 2014 г. 15,9 % от възрастното население страдаше от затлъстяване. Затлъстяването засяга непропорционално хората с по-ниско ниво на образование и по-възрастните хора в Европа. Ако към затлъстяването се добави делът на хората с наднормено тегло, проблемът става още по-сериозен, като са засегнати малко над 50 % общо от възрастното население на ЕС и се очаква положението да се влоши през идните години.
- **Селскостопанският сектор в Европа** трябва да постигне **икономическа устойчивост**, за да се осигури дългосрочната му жизнеспособност. Факторният доход на годишна работна единица — показател за производителността на труда — в селското стопанство следва лека възходяща тенденция в ЕС и понастоящем е 21,6 %, което е над нивата от 2010 г. Въпреки това съществуват значителни различия между държавите членки.
- В периода 2005—2017 г. делът на **биологичното земеделие**, изразен в обща земеделска площ, почти се удвои — от 3,6 % на 7,0 %. През 2016 г. общата площ за биологично производство в ЕС-28 (т.е. напълно преобразуваната площ и площта в процес на преобразуване) бе почти 12 милиона хектара. Пак през 2016 г. стойността на **пазара на дребно на биологични продукти** в ЕС беше 30,7 милиарда евро с ръст от 12 % на продажбите на дребно между 2015 и 2016 г.
- Няколко от показателите, които измерват **вредното въздействие на селското стопанство върху околната среда**, показват известни положителни тенденции, но същевременно през последните години са налице и някои тревожни развития, включително увеличаване на употребата на пестициди в определени части на Европа и все още високо потребление на антимикробни продукти (в ЕС 70 % от антимикробните продукти се използват чрез животни, отглеждани за производство на храни), както и не е постигнат значителен напредък в борбата с цялостното намаляване на биологичното разнообразие.
- **Емисиите на парникови газове от селското стопанство** бавно се увеличават от 2010 г. насам, въпреки че все още са далеч под нивата от 1990 г. Това увеличение може да се дължи на увеличаване на производителността и производството в селскостопанския сектор.

- Намалява размерът на земята, засегната от риск от сериозна **ерозия на почвата**, отчасти благодарение на задължителните мерки за кръстосано спазване по общата селскостопанска политика на ЕС. Делът на естествената ерозивна площ, за която се счита, че е изложена на риск от тежка почвена ерозия от вода, намаля от 6,0 % на 5,2 % между 2000 г. и 2012 г.
- В периода между 2014 г. и 2016 г. **секторът на аквакултурите в ЕС** подобри своите резултати. През 2016 г. секторът на аквакултурите в ЕС предложи на пазара 1,4 милиона тона морски дарове на стойност почти 5 милиарда евро; ежегодното нарастване на обема между 2014 г. и 2016 г. беше от 2,2 %, а на стойността — 3,1 %. Освен това е налице нарастваща тенденция на преход от конвенционална към биологична аквакултура.



## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) 14 държави — членки на ЕС, постигат над 70 от общо 100 точки за ЦУР 2. Тринадесет държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.

### ⊖ ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

От ЕС се очаква да продължи да работи за премахването на глада и насърчаването на устойчиви практики в бъдеще. Въз основа на „Перспективите на селското стопанство на ЕС за 2030 г.“ не се очакват значителни слабости по отношение на продоволствената сигурност на ЕС при отсъствието на сериозни сътресения на пазара. Политиките за безопасност на храните гарантират високо равнище на безопасност на храните и здравето на животните и растенията в ЕС, като същевременно гарантират ефективен вътрешен пазар. Винаги ще съществува несигурност, поради което определени рискове са под наблюдение. Постигането на тази ЦУР ще зависи до голяма степен от осъзнаването от страна на промишлеността, неправителствените организации, властите и гражданите на социалните, търговските и индивидуалните фактори за нездравословно хранене, както и на тяхното въздействие както върху човешкото здраве, така и върху публичните бюджети. Във връзка с това продължаващите усилия за преформулиране на състава на храните могат да играят важна роля за преодоляване на наднорменото тегло и затлъстяването, както и тяхното икономическо въздействие. То ще зависи и от образоването на хората как да използват новите технологии или да преодоляват новите предизвикателства. Засиленото обществено участие на всички равнища (асоциации, правителства, частния сектор, научни работници и здравни експерти) ще бъде от решаващо значение за подобряване на въздействието на продоволствените системи върху околната среда и здравето чрез набелязването на най-добри практики, ефективното управление на хранителните ресурси, намаляването на разхищението на храни и пр. Инвестирането в по-устойчиво селско стопанство ще има положително въздействие и върху подобряването на сигурността на хранителните доставки, което е необходимо за посрещането на такива предизвикателства, като увеличаването на световното население или изменението на климата. Хората биха имали полза от интегрираното управление на вредителите или от храна с оптимални хранителни качества, тъй като това доведе до подобряване на тяхното благосъстояние и качество на живот.

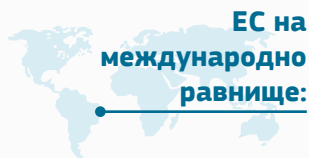
### + ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Обществена ангажираност и участие в политическия живот, промяна на поведението, корпоративна социална отговорност / отговорно бизнес поведение, устойчиво финансиране, публично-частни партньорства, устойчиви продоволствени системи, нови технологии, изкуствен интелект, научни изследвания и иновации, акцент върху устойчиви общества, образование, публични и частни инвестиции, отворена и справедлива търговия.

### ⊖ РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Бедност, социални и здравни неравенства, застаряване на населението, геополитическа нестабилност, изменение на климата и загуба на биологично разнообразие, неконтролирано разпространение на болести по животните, вредители по растенията и замърсители.

## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА



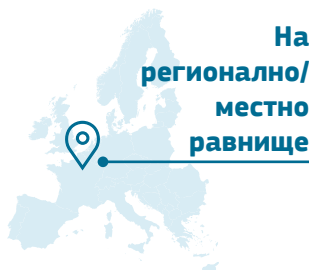
партньорството между ЕС и Африка за продоволствена и хранителна сигурност и устойчиво селско стопанство, на което беше дадено начало през април 2016 г., насърчава научноизследователското и иновационното сътрудничество в областта на устойчивата интензификация, селското стопанство и продоволствените системи за пазарите и търговията на хранителни и селскостопански продукти.



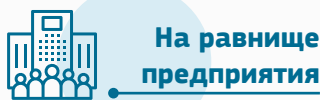
модернизирана и опростена, Общата селскостопанска политика има за цел да увеличи максимално своя принос за изпълнението на ЦУР. В предложенията на Комисията за следващия многогодишен бюджет за периода 2021—2027 г. изрично се посочва целта за по-нататъшно подобряване на устойчивото развитие на селското стопанство, хранително-вкусовата промишленост и селските райони.



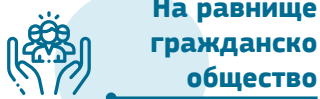
Програмата за разнообразие на култивираните растения е национална програма, замислена като гъвкав инструмент, с който да се определи интелигентен и устойчив начин за запазването и използването на растителното богатство на Швеция. В цялата страна се събират семена и други стари сортове и се съхраняват в Nordic Gene Bank (генна банка). Старите сортове култивирани растения отново се предлагат на пазара.



Програмата за развитие на селските райони за периода 2014—2020 г. за континентална Португалия насърчава инвестициите в селското стопанство с цел да се повиши капацитетът за генериране на добавена стойност, да се увеличи производителността, да се насърчава по-ефективното използване на ресурсите и да се оказва подкрепа на производствената и социалната структура в селските райони.



Grupo Cooperativo Cajamar в Испания е част от проекта TomGEM, който разработва нови стратегии, насочени към поддържането на високи добиви от производството на плодове и зеленчуци при висока температура. Проектът е насочен към определяне на фенотип за широк кръг генетични ресурси с цел да се идентифицират сортове/генотипове, които дават добър добив, и да се открият гените, които контролират началото на цъфтежа, оплодителната способност на цветния прашец и образуването на плода.



„Селско стопанство, което опазва Балтийско море“ е поредица от работни срещи, организирани от фондация WWF Полша под егидата на Консултативния център за селско стопанство в Brwinów. Работните срещи дадоха възможност да се разширят познанията на земеделските производители относно методите за намаляване на загубите на азотни и фосфорни съединения от селскостопански предприятия, които допринасят за замърсяването на водите.



## Осигуряване на здравословен живот и насърчаване благосъстоянието на всички във всяка възраст

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

Здравето е основна човешка потребност и ЕС отбеляза значителен напредък в преодоляването на неравенствата по отношение на здравето и екологичните и социалните фактори за това. Доброто здраве е не само от полза за отделния човек като основен определящ фактор за качеството на живот, благополучието и социалното участие, но допринася и за създаването на устойчива европейска икономика. Всеобщият достъп до здравеопазване е сред целите на Хартата на основните права на ЕС и едно от правата, признати от европейския съдебен орган на социалните права, и следователно е важна цел на политиката за ЕС и неговите държави членки. Достъпността и финансовата постижимост на здравните грижи за пациентите, заедно с ефективността и бюджетната устойчивост, продължават да бъдат основните цели на политиката за реформиране на здравните системи, които се обсъждат в контекста на ЕС. Въпреки това тютюнопушенето и прекомерната консумация на алкохол, наднорменото тегло, липсата на физическа активност, проблемите, свързани с психичното здраве, като депресията и самоубийството, наред със заразните болести продължават да вредят на здравето и заедно с демографските и социалните промени, те създават допълнителна тежест за системите на здравеопазването в ЕС. ЕС подкрепя държавите членки, например като участва в борбата с рисковите фактори за незаразни болести и обмена на най-добри практики, като подпомага гарантирането на достъп до качествено здравеопазване и укрепва капацитета за предотвратяване и справяне с глобалните заплахи за здравето, например антимикробната резистентност, както и като инвестира в научни изследвания и иновации. В международен план помощта на ЕС за развитие насърчава достъпа до качествени здравни услуги. В съответствие с Европейския консенсус за развитие ЕС спомага за укрепване на всички области на здравните системи и за напредък към постигането на всеобщ достъп до здравеопазване.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- **Европейците живеят по-дълго от всякога** и тази тенденция се очаква да продължи. През 2016 г. средната продължителност на живота в ЕС беше 81 години, което е с 3,3 години повече, отколкото през 2002 г.
- **Нездравословният начин на живот** има отражение върху човешкото здраве, публичните бюджети и производителността. Разпространението на тютюнопушенето сред населението на възраст 15 или повече години намаля до 26 % през 2017 г. Въпреки това през 2014 г. все още над половината от възрастното население на ЕС беше с наднормено тегло.
- През 2017 г. делът на хората в ЕС, съобщили за **неудовлетворени потребности от здравни грижи**, беше 1,6 % в сравнение с 3,4 % през 2011 г. Основните причини за неудовлетворените медицински потребности са разходите и дългите списъци на чакащи.
- Броят на смъртните случаи преди 65-годишна възраст, дължащи се на **незаразни болести**, намаля между 2002 г. и 2015 г. Въпреки това незаразните болести съставляват до 80 % от разходите за здравеопазване. Едва около 3 % от бюджетите за здравеопазване обаче се изразходват за профилактика. Смъртните случаи в ЕС вследствие на **ХИВ, туберкулоза и хепатит** намаляваха стабилно между 2002 г. и 2015 г. **Антимикробната резистентност** е причина за около 33 000 смъртни случая годишно в ЕС и струва 1,5 милиарда евро годишно за разходи за здравни грижи и загуба на производителност.
- Излагането в ЕС на замърсяване на въздуха с фини прахови частици в градските райони намаля с почти 20 % през периода 2010—2015 г. Въпреки това **замърсяването на въздуха** продължава да бъде основната екологична причина за преждевременна смърт. Всяка година над 400 000 души в ЕС умират преждевременно поради лошото качество на въздуха, милиони хора страдат от респираторни и сърдечносъдови проблеми, причинени от замърсяването на въздуха.
- През последните десетилетия **безопасността** на движението по пътищата в ЕС се подобри значително. ЕС се превърна в най-безопасния регион с 49 смъртни случая на един милион жители, дължащи се на пътнотранспортни произшествия. В периода 2001—2010 г. броят на загиналите при пътнотранспортни произшествия в ЕС намаля с 43 %, а в периода 2010—2017 г. с още 20 %.





## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) 18 държави — членки на ЕС, постигат над 90 от общо 100 точки за ЦУР 3. Единадесет държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света. Като цяло тази цел се нарежда в първите 3 ЦУР, по които държавите — членки на ЕС, се представят най-добре.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.



### ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

За да продължат да гарантират всеобщ достъп до здравеопазване в ЕС, здравните системи трябва да бъдат устойчиви на бъдещите промени, да осигуряват достъпност и ефективност. Ще е необходимо да се премине към модел, който поставя по-голям акцент върху профилактиката и промоцията на здравето, който е персонализиран и използва цифровите технологии, както и да се укрепят първичната медицинска помощ и разработването на интегрирани и ориентирани към пациента грижи. Освен това е важно да се ограничат търсенето и предлагането на незаконни наркотици. ЕС продължава да бъде ангажиран в борбата със заразните и незаразните болести и антимикробната резистентност. Полагат се значителни усилия за насърчаване на по-широкото прилагане на утвърдени най-добри практики. ЕС ще се стреми да постигне новите междинни цели за намаляване на смъртните случаи по пътищата с 50 % между 2020 г. и 2030 г. и намаляване наполовина на броя на тежко ранените през същия период.



### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Обществена ангажираност и участие в политическия живот, промяна на поведението, по-здрава работна сила и население, корпоративна социална отговорност / отговорно бизнес поведение, устойчиво финансиране, публично-частни партньорства, профилактика и промоция на здравето, научни изследвания и иновации, нови технологии, цифрова трансформация в областта на здравето и здравните грижи, акцент върху устойчиви общества, образование, публични и частни инвестиции, отворена и справедлива търговия.



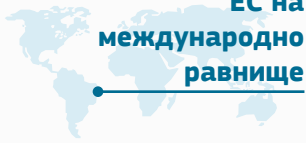
### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Бедност, неравенства по отношение на социалните аспекти и здравето, биологични заплахи, изменение на климата и рискове, свързани с околната среда, фискална устойчивост, засегната от застаряването на населението, и инфлация на разходите във връзка с новите технологии и социално-икономическите рискове, застаряване на населението, вредни навици, геополитическа нестабилност и заплахи за здравната сигурност.



## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА

### ЕС на международно равнище



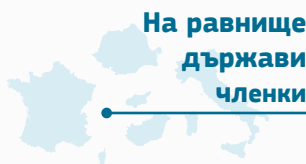
ЕС допринесе за програмата за партньорство в здравната сфера между ЕС и Световната здравна организация с цел укрепване на системите на здравеопазване в над 35 страни партньори и заедно с ООН подкрепя подобряването на достъпа и търсенето на семейно планиране, намаляването на вредните традиционни практики и основаното на пола насилние.

### На равнище ЕС



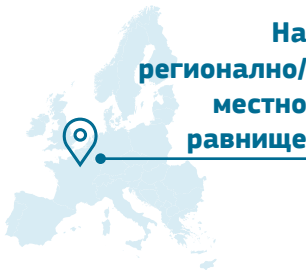
в областта на антимикробната резистентност ЕС прие амбициозен план за действие „Едно здраве“ с цел да се запази възможността за ефективно лечение на инфекции при хората и животните. С него се предоставят насоки относно разумната употреба на антимикробни средства в хуманната медицина, насърчават се изследванията за нови антимикробни агенти, ваксини и диагностика, стимулират се иновациите, осигурява се принос за научнообосновани политики и правни мерки и се разглеждат пропуските в знанията. В областта на профилактиката в тясно сътрудничество с държавите — членки на ЕС, се прилагат в по-широк мащаб утвърдени най-добри практики.

### На равнище държави членки



в сектора на общественото здравеопазване в Словашката република са създадени специализирани консултативни центрове, които предоставят здравни съвети въз основа на основните лични рискови фактори (като тютюнопушене, хранене, физическа активност или стрес). Те също така служат за повишаване на информираността и допринасят за увеличаване на броя на хората, които преминават профилактични медицински прегледи.

### На регионално/ местно равнище



през 2011 г. междуобщинското сдружение за опазване на природата в Люксембург стартира проекта „Вкусете природата — консумация на регионални, биологични и справедливо търгувани храни“. Този проект има за цел да насърчи наличието на устойчиво произведени храни в училищните столове на 33-те членуващи общини и да открие икономически възможности за земеделските стопани в региона, които са особено ангажирани с опазването на околната среда. Освен че трябва да отговарят на критериите, гарантиращи опазването на околната среда и хуманното отношение към животните, селскостопанските производители, желаещи да се присъединят към проекта, трябва да използват 5 % от своята селскостопанска земя за опазване на биологичното разнообразие. В училищните столове на персонала се предлагат специални курсове за обучение: срещи с производителите, здравословна храна, сезонни менюта, въздействието на храните върху климата и развиващите се страни.

### На равнище предприятия



с подкрепата на фондацията на Бил и Мелинда Гейтс CureVac GmbH в Германия спечели първата в историята на ЕС поощрителна награда за иновации за своя напредък в разработването на новаторска технология за ваксини, която поддържа ваксините стабилни при всяка стайна температура.

### На равнище гражданско общество



в рамките на националната здравна програма в Полша неправителствени организации разработиха инструменти за скрининг на афективни разстройства, материали за помощ при психични проблеми, радиопрограми, публикации и образователни филми, създадоха онлайн форум и проведоха информационни кампании.



## Осигуряване на приобщаващо и справедливо качествено образование и насърчаване на възможностите за учене през целия живот за всички

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

Образованието, професионалното обучение и ученето през целия живот играят централна роля за изграждането с бъдеще на устойчива, силна, конкурентоспособна и сплотена Европа, тъй като дават възможност на хората да реализират своя пълен потенциал. През всички етапи от живота образованието и обучението са ключови аспекти на човешкото развитие и основен двигател за растеж, работни места и социално сближаване. Нивото на образование сред младите хора в Европа непрекъснато се подобрява. ЕС е на път да постигне целите на стратегията „Европа 2020“ относно преждевременното напускане на училище и завършването на висше образование. Беше отбелязан добър напредък във връзка с участието в образованието и грижите в ранна детска възраст, докато все още е необходим напредък за преодоляване на слабите резултати по математика, точни науки и четене, за усвояването на цифрови умения и участието на възрастните в учебни дейности. Младите хора с увреждания или от мигрантски произход постигат значително по-ниска степен на образование. Преждевременно напусналите училище и слабо образованите млади хора са изправени пред особено сериозни проблеми на пазара на труда. В международен план много страни партньори на ЕС се възползват от двустранни програми за подкрепа, които подпомагат укрепването на техните образователни системи с акцент върху подобряване на достъпа до качествено основно образование, по-специално за момичетата и маргинализираните групи, в държави с ниски доходи, както и в нестабилни и засегнати от конфликти държави.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- От 2002 г. насам дялът на **преждевременно напусналите училище** непрекъснато намалява. Спадът от 17 % през 2002 г. на 10,6 % през 2017 г. представлява ясна крачка напред към постигането на водещата цел на „Европа 2020“ от 10 %.
- Водещата цел на „Европа 2020“ за дял на **завършилите висше образование** от 40 % за хората на възраст 30—34 години на практика е постигната (39,9 % през 2017 г.).
- **Участието в образованието и грижите в ранна детска възраст** се увеличава непрекъснато от 2003 г. насам. Целта на ЕС за участие в предучилищно образование на 95 % от децата на възраст между 4 години и възрастта за започване на задължително образование беше постигната през 2016 г., въпреки че продължават да съществуват различия между отделните държави.
- ЕС също така си постави за цел да намали до под 15 % до 2020 г. **дела на 15-годишните с ниски постижения по четене, математика и точни науки**. И по трите предмета между държавите — членки на ЕС, съществуват големи различия по отношение на дела на учениците със слаби резултати. ЕС като цяло изостава и в трите области и съгласно последните налични данни от 2015 г. бележи стъпка назад в сравнение с резултатите от 2012 г. (наука: 20,6%, +4,0 процентни пункта; четене: 19,7%, +1,9 процентни пункта; математика: 22,2%, + 0,1 процентни пункта).
- През 2017 г. 57 % от населението на ЕС на възраст между 16 и 64 години притежаваха поне **основни цифрови умения**.
- **Процентът на заетост на наскоро завършилите висше образование** нарасна от 76,9 % през 2015 г. на 80,2 % през 2017 г., приближавайки се до целта на ЕС от 82 %.
- Дялът на **младите хора, които не участват във форма на заетост, образование или обучение**, продължи да спада, достигайки 10,9 % през 2017 г. след върховото си равнище от 13,2 % през 2012 г.
- През 2017 г. дялът на **участието на възрастни** (на възраст 25—64 години) в учебни дейности беше 10,9 %, което е значително под целта от поне 15 %.



## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според обобщия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) 16 държави — членки на ЕС, постигат над 90 от общо 100 точки за ЦУР 4. Седем държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света. Средно тази цел се нарежда в първите 3 ЦУР, по които държавите — членки на ЕС, се представят най-добре.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.



### ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

Като резултат на структурните промени на пазарите на труда, демографското развитие и реформите на политиките се очаква в бъдеще равнището на образование сред младото население да продължи да се повишава. До 2030 г. европейското пространство за образование ще бъде утвърдено и надеждата е да няма граници или пречки пред приобщаваща учебна мобилност и академично сътрудничество. Всички млади хора трябва да получат по-добро образование и обучение, независимо от социално-икономическия си произход, което да доведе до усвояването на повече и по-добри умения. Освен това се очаква приобщаващото образование и ученето през целия живот да доведе до по-малко на брой преждевременно напускащи училище и повече учащи се на всички равнища. Трансформациите на пазара на труда се очаква също така да стимулират по-голямо участие на възрастните в образованието и обучението. Хората ще могат да получат признание на своите умения, получени извън формалното образование и обучение. Всички програми за образование и обучение ще включват по-ясно изразено измерение на учене в процеса на работата и ще се възползват от по-тесно сътрудничество с деловите среди и гражданското общество. Ще продължи да е важно да се полагат по-големи усилия за интегрирането на образованието за устойчиво развитие в учебните планове на всички образователни равнища.



### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Обществена ангажираност и участие в политическия живот, промяна на поведението, корпоративна социална отговорност / отговорно бизнес поведение, устойчиво финансиране, публично-частни партньорства, научни изследвания и иновации, цифрови технологии и онлайн платформи, изкуствен интелект, променящи се пазари на труда и нужди от умения, акцент върху устойчиви и издръжливи общества.



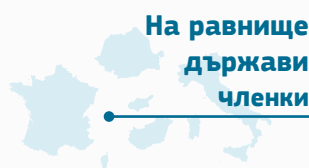
### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Неравни възможности, бедност, ниско равнище на публични и частни инвестиции, несъответствие между търсените и предлаганите умения, увеличаване на недостига на знания.

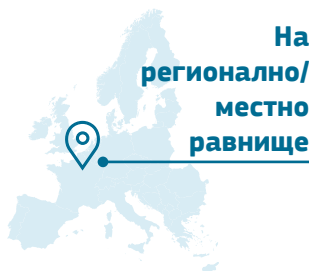
## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА



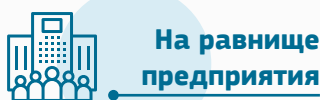
следвайки първия принцип на европейския стълб на социалните права, Комисията координира новата европейска програма за умения и работи с държавите членки за създаването на европейско пространство на образование до 2025 г. Целта е да се подобрят образователните системи и системите за обучение, за да станат по-приобщаващи, базирани на учене през целия живот и направлявани от иновациите. Мерките, представени през 2018 г. и насочени към създаване на европейското пространство на образование до 2025 г., обхващат автоматичното взаимно признаване на дипломите и периодите на обучение в чужбина, основните компетентности, цифровите умения, общите ценности и приобщаващото образование, висококачественото образование и грижи в ранна детска възраст и подобряване на преподаването и изучаването на езици.



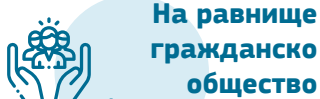
през 2016 г. Словения стартира програма, която ще подобри качеството на преподаването и опита на обучаващите се, като предостави на учителите и наставниците възможности да повишат своите знания, умения и компетентности чрез ротация на работните места. Програмата ще се изпълнява до 2022 г. и разполага с финансиране в размер на 1,65 милиона евро, от които 1,32 милиона евро са от Европейския социален фонд.



в регион Венето, Италия, се осъществява инициатива, финансирана от Европейския социален фонд, благодарение на която на възрастни хора, които не са завършили горен курс на средно образование, включително хора с по-ниска професионална квалификация, която вече не съответства на нуждите на пазара на труда, могат да бъдат признати учебни кредити за предишния им трудов опит или обучения и те могат да започнат персонализиран учебен процес.



през 2018 г. в регион Нувел-Акитен във Франция беше подписано тристранно споразумение за откриването на секция за приобщаващо обучение на млади хора и възрастни с увреждания. Дюзина стажанти с увреждания ще бъдат обучени в секторите на електротехниката, електрониката и електроинженерство, електрически и сектори. Половината от тях ще бъдат в приети в обекти на електроенергийното предприятие Enedis, а другата половина — в други подходящи дружества.



ToekomstATELIERdelAvenir (или TADA) предоставя допълнително, доброволно и ориентирано към обществото образование на уязвими младежи от необлагодетелствани квартали в Брюксел, Белгия. Организацията се стреми да открие възможности за младите участници и да предотврати загубата на мотивация и свързаните с това отрицателни последици (като например учебна умора, преждевременно напускане на училище, престъпност, безработица, крайна радикализация) и да допринесе за по-голяма интеграция и социално сближаване.



## Постигане на равенство между половете и предоставяне на повече права на всички жени и момичета

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

ЕС е сред световните лидери по въпросите на равенството между половете и през последните десетилетия беше постигнат напредък. Той се дължи на приемането на законодателство в областта на равното третиране, интегрирането на принципа на равенство между половете и специални мерки за напредък по отношение на правата на жените и равенството между половете. На пазара на труда в ЕС има повече жени и те получават по-добро образование и обучение; въпреки това жените все още имат по-голямо присъствие в секторите с по-ниско заплащане и са недостатъчно представени на ръководни длъжности. Разликите между половете при доходите и моделите на професионално развитие често водят до по-ниски пенсионни права за жените. Продължават да са необходими по-нататъшни подобрения и стимулът за това е налице. Специално проучване на Евробарометър през 2017 г. показва, че населението в ЕС като цяло подкрепя равенството между половете: 84 % от европейците смятат, че равенството между половете е важно за тях в личен план (включително 80 % от мъжете). На международно равнище ЕС отчита равенството между половете чрез своите външни политики — от търговските инструменти до Европейския консенсус за развитие и политиките за съседство и разширяване на ЕС.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- Индексът за **равенство между половете** на Европейския институт за равенство между половете (2017 г.) подчертава, че през последното десетилетие се наблюдава като цяло положителен, но бавен напредък към постигане на равенство между половете. Най-значително подобрение беше постигнато в областта на правомощията (напр. ръководни постове в частния и публичния сектор), докато неравенството между половете нарасна в областта на времето (например поемането на домакинската работа, свободно време, неплатени грижи). Има големи различия в представянето на отделните държави членки. По-голямата част от държавите членки подобриха своите общи оценки от 2005 г. насам. Няколко държави членки не отбелязаха напредък или дори имаше лек спад в тяхната оценка.
- През 2017 г. **разликата в заетостта** между мъжете и жените на равнище ЕС беше под 12 процентни пункта, което е значително по-ниско равнище в сравнение с 2008 г., когато то достигна 15,1 процентни пункта. Това подобрение се дължеше в голяма степен на увеличаването на процента на заетост на жените. Липсата на достъпни, евтини и качествени формални услуги за полагане на грижи, особено за малки деца, е един от основните фактори, възпрепятстващи участието на жените на пазара на труда. През 2016 г. едва 32,9 % от децата на възраст между 0 и 3 години в ЕС посещаваха официално заведение за образование и грижи, което представлява увеличение спрямо дела от 28 % през 2008 г.
- През последните няколко години **разликата в заплащането между половете** леко намаля. През 2016 г. брутното почасово възнаграждение на жените беше средно с 16,2 % по-ниско от това на мъжете. След пенсиониране обаче тази разлика се увеличава експоненциално, като **разликата в пенсията на мъжете и жените** е 36,6 %.
- По отношение на **равенството между половете** в политиката в ЕС, делът на местата, заемани от жени в националните парламенти, нарасна от 20,9 % през 2004 г. на 29,7 % през 2018 г.
- През 2017 г. една четвърт от **членовете на управителните съвети на най-големите дружества, търгувани на борсата**, бяха жени. Между 2003 г. и 2017 г. имаше почти равномерно ежегоден увеличителен темп, достигайки общо 16,8 процентни пункта.
- През последните 10 години начинът, по който жените и мъжете отделят **време за грижи, домакинска работа и социални дейности** в ЕС, намали равнопоставеността. Този спад в равенството беше отбелязан в дванадесет държави членки, докато в други осем държави членки бяха постигнати подобрения.
- Една трета от жените в Европа са били обект на **физическо и/или сексуално насилие** след навършване на 15 години.



## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) 11 държави — членки на ЕС, постигат над 80 от общо 100 точки за ЦУР 5. Единадесет държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.



### ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

По-нататъшният напредък в областта на равенството между половете и овластяването на жените и момичетата изисква ангажираност, повече финансиране и постоянни усилия от участниците на всички нива — от отделното домакинство до институциите на ЕС. Въпреки че нормативните стимули са важни за ускоряването на този напредък, равенството между половете зависи особено силно от културните и етичните ценности и от хода на обществените промени. До 2030 г. можем да очакваме ЕС да е постигнал допълнителен напредък за икономическо овластяване на жените, равновесие между половете при вземането на решения и борба с насилието срещу жените и момичетата. Постигането и обхватът на този напредък зависят от развитието на културния и политическия контекст, както и от бъдещите нормативни мерки.



### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

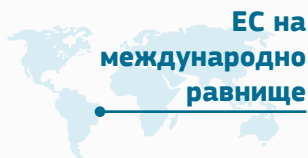
Обществена ангажираност и участие в политическия живот, промени в социалните норми, промяна на поведението, корпоративна социална отговорност/отговорно бизнес поведение, официални детски заведения, балансирана схема за отпуск по семейни причини, гъвкави режими на работа, балансирана образователна система, достъп до нови технологии, подобряване на техническите умения на жените, отворена и справедлива търговия.



### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Неравенство по отношение на възможностите, спъване на напредъка, несъответствия между търсените и предлаганите умения, заплахи за сигурността, връщане към икономически протекционизъм в световен мащаб.

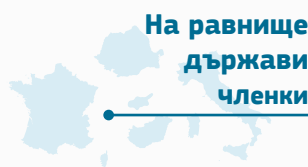
## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА



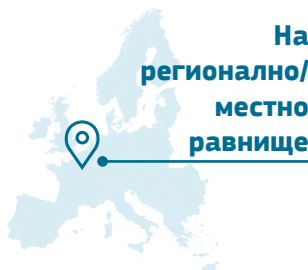
през 2015 г. ЕС прие своя втори план за действие за равенство между половете и овластяване на жените във външните отношения (2016—2020 г.). През септември 2017 г. Комисията постави началото на съвместната инициатива Spotlight на ЕС и ООН за премахване на насилието срещу жените и момичетата.



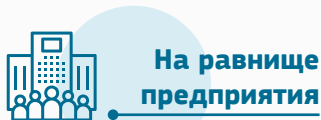
през 2015 г. Комисията прие стратегически ангажимент за равенство между половете за периода 2016—2019 г. Той определя рамката на продължаващата работа на Комисията за насърчване на равенството между половете и овластяването на жените и е съсредоточен върху следните пет приоритетни области: 1) увеличаване на участието на жените на пазара на труда и равна икономическа независимост; 2) намаляване на разликите в заплащането, доходите и пенсиите на жените и мъжете; 3) насърчване на равенството между жените и мъжете в процеса на вземане на решения; 4) борба с насилието, основано на пола; 5) насърчване на равенството между половете и правата на жените по целия свят. Освен това в стратегическия ангажимент се предвижда, че перспективата за равенство между половете се интегрира във всички политики и програми за финансиране на ЕС.



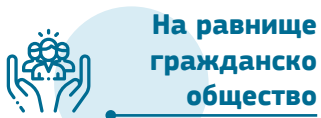
Дания обикновено отбелязва добри резултати в областта на равенството между половете. Жените в Дания като цяло работят извън дома и градят кариера, докато отглеждат децата си с подкрепата на щедрия родителски отпуск и държавно субсидираните детски заведения в страната. Мъжете в Дания също се възползват от равенството между половете. Те имат повече време със семействата си в сравнение с много други страни. Родителският отпуск след раждането на дете може да бъде разделен между родителите и често бащите са тези, които прибират детето от детското заведение.



Франция въведе система за двойни кандидатури в изборите за департаменти, в които гласът се подава за екип от мъж и жена кандидати. Това гарантира равновесие на половете на равнище департамент и създава споделени ръководни постове в политиката на териториално ниво, споделяне на отговорностите и възможност за подобряване на равновесието между професионалния и личния живот на политиците.



GründerRegio M e.V. беше съфинансирано по линия на Европейския социален фонд, за да предостави професионално обучение, съвети и изграждане на мрежи за жени предприемачи в Мюнхен. Целевата група са жените, които се връщат на пазара на труда след отсъствие за отглеждане на деца, както и жените над 50-годишна възраст. Проектът, който се казва GUIDE, е предоставил подкрепа за около 5 000 жени предприемачи, от които 56 % са започнали свой собствен бизнес.



две български организации осъществяват проекта „Career ROCKET“. На учители, училищни директори и консултанти за професионално развитие в училищата се предоставя обучение как да въведат равенството между половете във всички учебни предмети в средното образование, като предлагат информация за приноса на жените в областта на природните науки, технологиите, политиката, историята, географията, математиката, литературата, изкуството и музиката.





## Осигуряване на наличност и устойчиво управление на водите и канализация за всички

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

Достъпът до вода е основна човешка необходимост. Водата е също така важен икономически ресурс и е основа за регулирането на екосистемите, биологичното разнообразие и климата. Опазването на водните екосистеми от замърсяване и хидроморфологични промени, и използването на водата по устойчив начин са от решаващо значение за посрещане на нуждите на настоящото и бъдещите поколения, както и за поддържане на политическа стабилност на национално и регионално равнище. В ЕС е въведена всеобхватна политика в областта на водите, чиято цел е да гарантира наличието на достатъчно количество вода с добро качество за нуждите на хората и на околната среда, като регулира основните видове натиск (селско стопанство, промишленост, градски отпадъчни води) и потребление на водите (води за къпане, подпочвени води, питейна вода) и чрез интегрирано управление на водите. По-голямата част от европейските граждани имат достъп до основни санитарни условия и жилищата им са свързани със системи за поне вторично пречистване на отпадъчните води. Освен това европейските граждани имат достъп до много високо качество на питейната вода. Въпреки това натискът в резултат на урбанизацията, дифузното замърсяване от селското стопанство, промишлеността и изменението на климата оказва влияние върху качеството на водите и дългосрочната сигурност на водоснабдяването. В международен план ЕС насърчава наличността и устойчивото управление на водите и санитарни условия за всички чрез Европейския консенсус за развитие и политиките за съседство и разширяване на ЕС.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- Делът на хората без **подобри санитарни съоръжения** в техните домакинства намаля от 3,2 % през 2007 г. до едва 2,0 % от населението на ЕС през 2017 г. Броят на хората, чиито жилища са свързани със **вторично пречистване на отпадъчните води**, се увеличи между 2010 г. и 2015 г. Въпреки това остават различия между държавите членки, като някои от тях все още са изправени пред значителни проблеми. Увеличава се значението на нов вид замърсяване — от градски отточни води или комбинирани канализационни системи, от замърсяват значително в случай на силни дъждове.
- През 2017 г. 86,3 % от всички **крайбрежни зони за къпане** и 82,1 % от **вътрешните зони за къпане** бяха с отлично качество на водата за къпане.
- **Качеството на водите в европейските реки** се увеличи значително между 2000 г. и 2014 г.; средните концентрации на фосфат в европейските реки спадат.
- Въпреки постигнатия напредък в различни области, едва около 40 % от **повърхностните води** бяха в добро екологично състояние през 2015 г.; **подземните води** са в по-добро състояние, със 74 % от тях в добро химично състояние, а 89 % — в добро количествено състояние. Въпреки че през последните две десетилетия замърсяването с нитрати от селското стопанство намаля, проблемът остава. Нитратите са най-често срещаните замърсители, които влошават химичното състояние на подземните води в ЕС. Това е особено проблематично, тъй като подпочвените води, заедно с течащите повърхностни води, са важен източник на питейна вода в Европа.
- В повечето държави членки няма особен **недостиг на вода**, но в няколко държави членки, по-специално в Южна Европа, този недостиг е силно изразен, като това явление се разраства и в Западна и Северна Европа.
- За да се намали натиска върху водните ресурси, е необходимо всички съответни сектори да използват сладководните води ефективно. През последното десетилетие **каптирането на вода** намаля в Европа, а **ефективността при използването на водата** се увеличи. **Средното потребление на питейна вода** спадна през последните 20 години от около 200 l на лице и на ден на около 120 l.



## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) 25 държави — членки на ЕС, постигат над 80 от общо 100 точки за ЦУР 6. Три държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.



### ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

Като цяло се очаква ЕС да продължи да бележи напредък във връзка с устойчивото управление на водата и канализацията. Почти всички граждани ще се радват на добър достъп до водоснабдителни услуги — като питейна вода и пречистване на отпадъчните води — и санитарни съоръжения. Въпреки това ще бъдат необходими допълнителни усилия, за да се осигури пълен достъп за всички граждани на ЕС, да се гарантира, че отпадъчните води се пречистват до изискваните стандарти на цялата територия и да се постигне добро състояние на европейските водоеми. През идните години следва да се обърне специално внимание и на новите замърсители, които будят загриженост, като например микропластмасите и фармацевтичните продукти. Дифузното замърсяване от селското стопанство трябва да се намали в още по-голяма степен. Използването на водата трябва да стане още по-ефективно. Накрая, изменението на климата и неговите утежняващи последици като засушаването и наводненията в регионите на ЕС увеличават нуждата от по-устойчиво управление на водите. Изменението на климата ще се прибави към натиска върху водните ресурси, който вече е налице във водоемите основно в Южна Европа, но във все по-голяма степен и в други части на континента. За справяне с тези предизвикателства ще спомогне прилагането на съществуващото законодателство и изработването на ново законодателство в областта на водите, като например последните предложения за питейната вода и повторната употреба. Текущата проверка за пригодност на значителна част от законодателството на ЕС в областта на водите ще помогне да се установи дали законодателната рамка трябва да бъде приспособена, за да бъдат изцяло постигнати съответните ЦУР.



### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Промяна в поведението, обществена ангажираност и участие в политическия живот, обществен натиск за устойчива продоволствена система и производствени вериги, корпоративна социална отговорност / отговорно бизнес поведение, устойчиво финансиране, публично-частни партньорства, цифровизация, по-добри данни чрез използването на апаратура за наблюдение на Земята, като например глобалния компонент на услугата на „Коперник“ за мониторинг на земната повърхност, увеличаване на повторното използване на водата, изкуствен интелект и нови технологии, научни изследвания и иновации, „интернет на предметите“, кръгова икономика, многостранно сътрудничество.



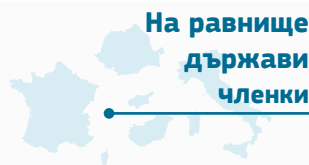
### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Бедност и неравенство по отношение на възможностите, изменение на климата, дифузно замърсяване от селското стопанство, урбанизация, органични замърсители, остатъчни вещества от фармацевтични продукти, пластмасови отпадъци, промишлено производство, битови отпадъци, геополитическа нестабилност и заплахи за сигурността, достъпност и цена на водата.

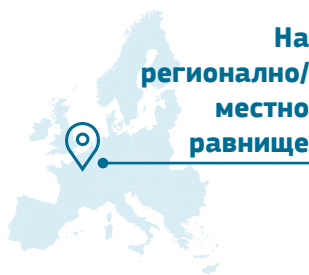
## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА



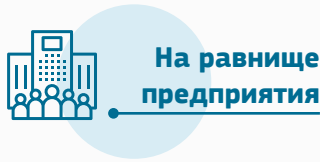
европейските изследвания и иновации насърчават откриването на решения на предизвикателствата във връзка с водата. Партньорството за научни изследвания и иновации в Средиземноморския регион (PRIMA) — инициатива на стойност 494 милиона евро, се съсредоточава върху недостига на вода, селското стопанство и продоволствената сигурност в региона на Средиземно море.



в Кипър рециклираната вода се използва все по-често като надежден ресурс, например за напояване и защита срещу сушата. С помощта на европейските фондове вече са в ход два проекта: схема за повторно използване на водите в Антуполис и подобна схема в Ларнака.



в Полша, в региона на Долна Силезия се изгражда резервоарът за защита от наводнения Racibórz Dolny. Широкообхватната програма за защита от наводнения има за цел да осигури защита от наводнения от река Одер, като се възстанови естествената способност на долината на река Одер да задържа прииждането на водите и естествената заливна тераса на реката.



пречиствателни станции за отпадъчни води в цяла Европа започват да използват енергията и други ресурси от отпадъците, за да намалят своето потребление и дори да произвеждат енергия. Отличен пример за това е пречиствателна станция в Орхус в Марселисборг, Дания, която произвежда над 150 % от нужната за функционирането ѝ енергия, като инвестират в по-ефективни технологии.



Малта насърчава участието на местните общности в подобряване на управлението на водоснабдяването и канализацията. Цикълът на планиране на речните басейни гарантира високо участие на общностите и заинтересованите страни, тъй като решенията по някои мерки включват намирането на баланс между интересите на различни групи.



## Осигуряване на достъп до финансово достъпна, надеждна, устойчива и модерна енергетика за всички

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

Целите на ЕС до 2020 г. в областта на енергетиката и климата насочиха ЕС в правилната посока за осигуряването на сигурна, достъпна и чиста енергия за всички европейци. Вече беше постигнат добър напредък, като се увеличи използването на енергията от възобновяеми източници и се повиши енергийната ефективност, а ЕС продължава напред с прехода към чиста енергия. Новата реалност е преход на ЕС от икономика, основана на изкопаемите горива, към нисковъглеродна икономика с цифрова и ориентирана към потребителите енергийна система. Прекъсването на връзката между емисиите на парникови газове и брутния вътрешен продукт продължи, преди всичко в резултат на иновациите. Прекъсната бе и връзката между икономическия растеж и енергийното потребление. Глобалните промени в производството и търсенето на енергия оказват значително влияние върху геополитиката и промишлената конкурентоспособност. Това поставя сериозни предизвикателства пред Европа, но също така създава уникални възможности. В този контекст ЕС иска да засили ролята си на световен лидер в прехода към чиста енергия, като същевременно гарантира енергийна сигурност на всички свои граждани. Със своя енергиен съюз ЕС има за цел да осигури сигурна, достъпна, устойчива и чиста енергия за гражданите и предприятията в ЕС. Във външен план Европейският консенсус за развитие е насочен към увеличаване на достъпа до енергийни услуги, които са достъпни, модерни, надеждни и устойчиви, към по-широко въвеждане на мерки за възобновяема енергия и енергийна ефективност, както и към принос за борбата с изменението на климата. Благодарение на своите инструменти за смесено финансиране, Плана на ЕС за външни инвестиции и инициативата за финансиране на електрифицирането ЕС е пионер в стимулирането на инвестиции от частния сектор в устойчив енергиен сектор. Принос в тази област имат и политиките за съседство и разширяване.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- Тенденциите в Европа сочат за „**прекъсване на връзката**“ между **икономическия растеж** и енергийното производство и свързаните с него **емисии на парникови газове**. Между 1990 г. и 2017 г. емисиите на парникови газове намаляха с 22 %, а БВП се увеличи с 58 %. Както производителността на енергията, така и интензитетът на емисиите на парникови газове от потреблението на енергия се подобряват почти непрекъснато от 2000 г. насам в ЕС.
- ЕС се стреми да постигне своята цел за **енергийна ефективност** от 20 % до 2020 г. Между 2005 г. и 2016 г. първичното енергопотребление в ЕС спадна с 9,9 %, а крайното енергопотребление — със 7,1 %.
- ЕС е на път да изпълни своята цел до 2020 г. за 20 % крайно потребление на енергия от **възобновяеми енергийни източници**. През последното десетилетие потреблението на енергия от възобновяеми източници в ЕС се увеличава непрекъснато, като между 2005 г. и 2016 г. нарасна от 9,0 % на 17 % от брутното крайно енергийно потребление. Основните двигатели за това увеличение бяха предвидимата регулаторна рамка на ЕС, по-ефикасните технологии, намаляващите разходи за технологиите за възобновяеми енергийни източници и подкрепата, ориентирана в по-голяма степен към пазара.
- ЕС все още разчита на **вноса на горива от държави извън ЕС**, за да задоволи своите енергийни нужди. На равнище 53,6 % зависимостта на ЕС от енергиен внос остана почти непроменена между 2006 г. и 2016 г., докато през същия период производството на енергия намаля с 14 %. В същия период се наблюдаваше последователно намаляване на потреблението на първична енергия с около 10 %.
- ЕС постигна напредък в подобряването на **достъпа до енергия на достъпни цени**. През последните години по-малко хора бяха изправени пред невъзможността да отопляват адекватно дома си. През 2017 г. 8,1 % от населението на ЕС посочиха, че нямат достъп до енергия на достъпни цени — с 2,8 процентни пункта по-малко, отколкото през 2007 г.



## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) 26 държави — членки на ЕС, постигат над 80 от общо 100 точки за ЦУР 7. Седем държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.



### ПРИ НАСТОЯЩЕТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

ЕС ще продължи да напредва към постигането на достъпна, надеждна, устойчива и модерна енергия за всички въз основа на амбициозна регулаторна рамка, договорена на равнище ЕС. Основните цели на ЕС до 2030 г. се изразяват в намаляване с поне 40 % на емисиите на парникови газове, поне 32 % енергия от възобновяеми източници и увеличаване на енергийната ефективност с най-малко 32,5 %. Тези цели подготвят почвата за дълбоки обществени промени, които да доведат до чисто и устойчиво енергийно бъдеще. Развитието на енергийните инфраструктури ще продължи да се подпомага по линия на Механизма за свързване на Европа. Като част от новата рамковата програма „Хоризонт Европа“ е предложена интензивна програма за научни изследвания и иновации с бюджет в размер на 15 милиарда евро за енергетиката, климата и мобилността. В общ план заложената в многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г. цел от 25 % за включване на въпросите на климата означава, че една четвърт от бюджета ще бъде изразходвана за свързани с климата въпроси, което също е от значение за енергийния сектор. За постигането на целите на енергийния съюз са необходими по-нататъшни усилия, включително активен диалог с гражданското общество и заинтересованите страни, тъй като тяхното участие и ангажираност са от решаващо значение за успеха на енергийния преход.



### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Промяна в поведението, информирани и защитени потребители, които могат да отстояват правата си, обществена ангажираност и участие в политическия живот, изпреварваща политика за справедлив преход, корпоративна социална отговорност / отговорно бизнес поведение, нови бизнес възможности, колективно финансиране и други форми на иновативно финансиране, устойчиво финансиране, публично-частни партньорства, облагане на ресурсите, „интернет на предметите“, образование, цифровизация, изкуствен интелект и нови технологии, научни изследвания и иновации, кръгова нисковъглеродна икономика, мобилност с ниски и нулеви емисии, устойчиви общества, многостранно сътрудничество.

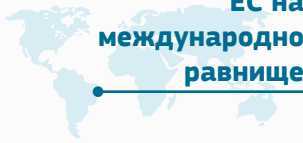


### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Нарастващо потребление на електроенергия, произтичащо от цифровизацията, нестабилност на цените на енергията, продължаваща зависимост от изкопаемите горива и субсидиране на тези горива, липса на промяна в поведението, забавяне в изпълнението на политиките, ниски публични и частни инвестиции, цифрово разделение, изменение на климата, геополитическа нестабилност и заплахи за сигурността, относително по-скъп преход за хората с ниски и средни доходи.

## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА

### ЕС на международно равнище



през май 2017 г. с цел да даде нов импулс на партньорството между Африка и ЕС, Съюзът предложи стратегията за осигуряване на енергийни услуги в Африка. ЕС пое ангажимент да насърчава публичните и частните инвестиции във възобновяема енергия в Африка, по-специално в контекста на Европейския план за външни инвестиции, и да задълбочи стратегическите съюзи и сътрудничеството.

### На равнище ЕС



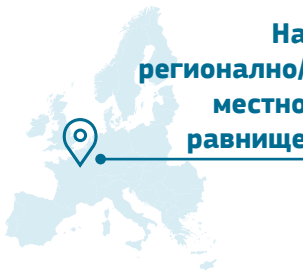
създаване на европейски енергиен съюз се превърна в ключов приоритет на Комисията. Бяха приети инициативи за постигането на енергийния съюз. По-специално приетият през 2016 г. пакет „Чиста енергия за всички европейци“ ще доведе до изграждането на по-конкурентна, по-модерна и по-чиста енергийна система въз основа на три главни цели: поставяне на енергийната ефективност на първо място, постигане на глобално лидерство в областта на енергията от възобновяеми източници и осигуряване на потребителите на справедливи сделки.

### На равнище държави членки



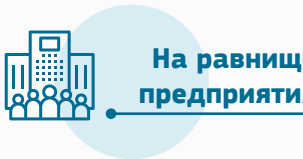
през 2013 г. над 40 организации в Нидерландия (правителства на местно и национално равнище, предприятия, синдикати и екологични организации) подписаха енергийно споразумение за устойчив растеж, чиято цел е да се увеличи дялът на възобновяемите енергийни източници от 5,8 % през 2015 г. на 16 % през 2023 г. В него се определят цели за преминаване към превозни средства с нулеви емисии: до 2035 г. всички нови продадени автомобили трябва да бъдат без емисии, а до през 2050 г. всички автомобили по пътищата трябва да бъдат без емисии.

### На регионално/ местно равнище



Будапеща е член на Конвента на кметовете, финансирана от ЕС инициатива, която обединява градове и региони, ангажирани с осъществяването на европейските цели в областта на климата и енергетиката. От 2011 г. насам една от неговите най-известни термални бани (Szechenyi), зоологическата градина в съседство и местното дружество за топлоснабдяване си партнират, благодарение на което спестяват въглеродни емисии и понижават сметката за електроенергия. Топлината от термалните води се рециклира в зоологическата градина, за да доставя топъл въздух за около 350 животински видове и почти 500 растителни видове, поместени в 26 сгради.

### На равнище предприятия



енергийното дружество Fortum Jelgava, създадено през 2008 г. в Йелгава, Латвия, реструктурира топлофикационната мрежа на града, като замени газовата котелна централа с нова централа за комбинирано производство на енергия от биомаса, която използва дървени стърготини. Районната отоплителна система на града премина почти изцяло от ископаеми горива към закупувана местно възобновяема дървесина.

### На равнище гражданско общество



общностите за енергия от възобновяеми източници са организации, чрез които гражданите и/или местните органи притежават или участват в производството и/или използването на енергия от възобновяеми източници. С над 2500 инициативи в целия ЕС, те бяха от ключово значение за задействане на енергийния преход в Европа. Връзката и ангажираността на местно равнище с такива инициативи засилява обществения прием на проектите за енергия от възобновяеми източници, особено по отношение на вятърната енергия. Това води и до по-ниски разходи поради предоставянето на най-подходящи терени.





## Насърчаване на траен, приобщаващ и устойчив икономически растеж, пълноценна и продуктивна заетост и достоен труд за всички

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

Възстановяването на Европа от икономическата криза подкрепи постоянното увеличаване на заетостта. Инвестициите се върнаха почти до равнището отпреди кризата и състоянието на публичните финанси се подобрява, въпреки че възстановяването е изправено пред рискове. Растежът обаче не облагодетелства всички граждани и държави членки по еднакъв начин, като по-конкретно равнищата на безработица в някои държави остават високи. Тенденциите в инвестициите и производителността показват, че може да се направи повече за укрепване на възстановяването и на прехода към по-устойчив икономически растеж в контекста на дългосрочните световни предизвикателства като демографските промени и цифровизацията. Заедно с продължаващите усилия за постигане на устойчиви публични финанси в дългосрочен план, ЕС продължава да насърчава инвестициите, по-специално в образованието, уменията и НИРД, както и структурните реформи за увеличаване на ефективността на бизнес средата и на продуктивния и трудовия пазар. Планът за инвестиции за Европа е от основно значение за привличането на частни инвестиции в стратегическите сектори на европейската икономика. Структурните реформи, насочени към подобряване на пазарите на труда, и социалните политики следва да помогнат на работниците да придобият необходимите умения за прехода към зелена икономика и да насърчат по-добър достъп и равни възможности на пазара на труда, справедливи условия на труд и устойчиви и адекватни системи за социална закрила. Те следва също така да допринесат за повишаване на производителността на труда и по този начин за растеж на заплатите. Участието на социалните партньори в разработването и прилагането на реформите може да повиши ангажираността, въздействието и изпълнението. На международно равнище ЕС работи за постигането на приобщаващ и устойчив растеж, създаването на достойни работни места, насърчаването на трудовите права и правата на човека. Примери за външните действия в това отношение включват Европейския консенсус за развитие, Плана на ЕС за външни инвестиции, Плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за периода 2015—2019 г. и действията на ЕС чрез политиките на ЕС за съседство и разширяване. Търговската политика на ЕС насърчава спазването на основните международни трудови стандарти и правата на човека. Насърчаването на отговорни бизнес практики, основани на международни насоки, е залегнало в няколко политики на ЕС, включително търговската политика.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- Средно европейците имат по-висок **жизнен стандарт**, отколкото преди две десетилетия. В периода 2002—2017 г. реалният **БВП** на глава от населението нарастваше ежегодно средно с 1,1 %. През последните години икономиката на ЕС се разрастваше с най-високите темпове от началото на кризата през 2008 г., като ръстът на реалния БВП достигна 2,2 % през 2017 г.
- През 2017 г. общите **инвестиции** като дял от БВП в ЕС бяха 20,8 % след резкия спад по време на икономическата и финансова криза. Този дял се увеличава средно с 1,0 % годишно от 2013 г. насам. Очаква се Планът за инвестиции за Европа да създаде 1,4 милиона работни места и да увеличи БВП на ЕС с 1,3 % до 2020 г.
- **Производителността на труда** се е увеличила донякъде, но ръстът ѝ остава под тенденциите отпреди рецесията.
- **Участието на пазара на труда** продължава да нараства, като през 2017 г. достигна дял на икономическа активност от 73,4%. Това увеличение се дължеше предимно на по-възрастните работници и жените. Общата заетост достигна рекордно равнище от 239 милиона работници, работните места на пълно работно време се увеличиха с 2,3 милиона, а броят на работещите на непълно работно време остана стабилен. От 2000 г. до 2015 г. заетостта само в сектора на екологичните стоки и услуги нарасна с 47,3 %. **Дългосрочната безработица** продължава да намалява, но все още представлява малко над половината от общата безработица. **Младежката безработица**, която достигна своя връх от 23,8 % през 2013 г., намаля до 16,8 % през 2017 г. През 2017 г. 7,7 % от заетите лица в Европа работеха на **временни договори** не по свой избор, което съответства на 57,7 % от всички работещи на временен договор, като този дял леко се е увеличил през последното десетилетие. Делът на **недоброволната заетост на непълно работно време** в ЕС, която засяга предимно жените, като процент от общата заетост на непълно работно време нарасна от 25,6 % през 2008 г. до 29,6 % през 2014, след което спадна до 26,4 % през 2017 г.



- Що се отнася до **работещите бедни**, през 2017 г. 9,6 % от заетите лица бяха също така изложени на риск от бедност. През последните четири години този цял се е стабилизирал, макар и на по-високо ниво от това през 2008 г. (8,5 %).



## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) 17 държави — членки на ЕС, постигат над 80 от общо 100 точки за ЦУР 8. Девет държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.



### ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

ЕС ще трябва да осигури високи общи равнища на заетост чрез създаването на качествени работни места, които подпомагат прехода към устойчивост, по-специално за жените, младите хора, възрастните хора, хората с увреждания, мигрантите и маргинализираните общности. Това би спомогнало да се гарантира адекватността и устойчивостта на европейския социален модел в контекста на застаряване на населението и нисък ръст на производителността. Въпреки че инвестициите в европейската икономика ще продължат да нарастват, те се нуждаят от постоянна подкрепа, за да се преодолеят затрудненията. Намаляването на населението и икономическата мощ на ЕС ще окаже влияние върху позицията му в глобалния икономически ред. Цифровизацията и демографските промени ще имат последици за бъдещия растеж и развитието на пазара на труда. Това изисква да се постави по-силен акцент върху сравнителните предимства на Съюза във връзка с качеството на образованието и да се инвестира допълнително в научните изследвания и иновациите, които следва да насърчават социалното приобщаване и екологичната устойчивост. Ще продължи преходът към кръгова икономика, както и действията за изкореняване на принудителния труд и трафика на хора.



### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Повишаване на квалификацията и преквалификация, цифровизация, научни изследвания и иновации, обществена ангажираност и участие в политическия живот, обществен натиск за устойчиви производствени вериги, изкуствен интелект, нови технологии, корпоративна социална отговорност / отговорно бизнес поведение, устойчиво финансиране, публично-частни партньорства, кръгова нисковъглеродна икономика на сътрудничеството, социална икономика и развитие на социално-икономически екосистеми, акцент върху устойчиви общества, многостранно сътрудничество, отворена и справедлива търговия, научни изследвания и иновации.



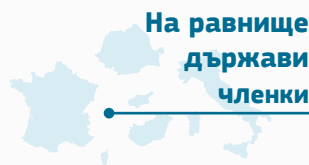
### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Нисък ръст на производителността, несъответствия между търсените и предлаганите умения, бавно разпространение на новите цифрови технологии и въздействието на технологичните промени върху работниците и конкретни сектори, социални неравенства, регионални и териториални различия, въздействие на демографските промени и роля на миграцията и принудителното разселване, влошаване на околната среда и изменение на климата, геополитическа нестабилност и заплахи за сигурността, връщане на икономически протекционизъм в световен мащаб, трудности за измерване на производителността във все по-нематериални икономики, сегментация на пазара на труда и несигурност на работните места, цифрово разделение, защита на данните, равновесие между професионалния и личния живот.

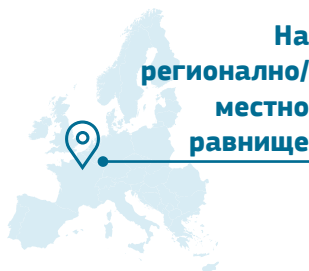
## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА



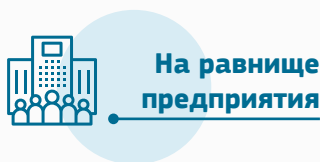
Планът за инвестиции за Европа или т. нар. план „Юнкер“ допринесе особено успешно за подобряването на инвестиционния климат. През юли 2018 г. Европейският фонд за стратегически инвестиции достигна своята първоначална цел от 315 милиарда евро инвестиции, а до декември 2018 г. по линия на Фонда бяха мобилизирани 371 милиарда евро под формата на допълнителни инвестиции в ЕС общо от 2015 г. насам. Благодарение на Фонда беше подпомогнато създаването на над 750 000 работни места. Тази цифра се очаква да нарасне до 1,4 милиона работни места до 2020 г. Над 850 000 малки и средни предприятия (МСП) се възползват от подобрен достъп до финансиране. Поне 40 % от финансирането по Европейския фонд за стратегически инвестиции в рамките на компонента за инфраструктура и иновации подкрепя части на проекти, които допринасят за действията в областта на климата в съответствие с Парижкото споразумение за действия в областта на климата.



през 2017 г. Чешката република въведе по-голяма гъвкавост при планирането и правата на работно време и отпуски, укрепи процеса на колективно договаряне, въведе промени в областта на договорното право, в режима за колективни уволнения и в разпоредбите относно дистанционната работа, и укрепи инструментите за съвместяване на личния и професионалния живот, като например надомната работа.



град Гент в Белгия редовно използва Европейския социален фонд, за да подпомага интеграцията на бежанците и ромите на пазара на труда. Например неговият проект Labour Team IEM (2015—2017 г.) предложи индивидуализирани насоки за ромите. Основната цел беше да се помогне на най-малко 190 мигранти от други държави от ЕС, предимно от ромски произход, да навлязат на пазара на труда. Проектът продължава да се осъществява през 2018—2019 г. с помощта на Европейския социален фонд.



Европейската инвестиционна банка предоставя заем в размер на 7,5 милиона евро (с финансовата подкрепа на Европейския фонд за стратегически инвестиции) за Greenfiber International SA за финансирането на проект за рециклиране и кръгова икономика в Румъния. Проектът ще помогне за създаването на 280 работни места на пълно работно време и ще увеличи количеството отпадъци, които се събират и обработват, с над 50 000 тона годишно.



през 2014 г. в Португалия беше създадена коалиция на националните представителни организации на гражданското общество с цел да изготви обща позиция по Програмата на ООН за устойчиво развитие до 2030 г. Коалицията организира национални консултативни процеси, онлайн въпросници и работни семинари на местно равнище, за да бъдат обсъдени очакванията във връзка с Програмата на ООН за устойчиво развитие до 2030 г., включително свързаните с ЦУР 8.



## Изграждане на устойчива инфраструктура, насърчаване на приобщаваща и устойчива индустриализация и стимулиране на иновациите

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

Високоэффективната инфраструктура в транспортния, енергийния и цифровия сектор е от съществено значение за добре свързан и интегриран ЕС, в който гражданите и предприятията могат да се възползват в пълна степен от свободното движение и единния пазар, както и от подходяща социална инфраструктура. Това е причината, поради която наред с другото трансевропейските мрежи в транспортния, енергийния и цифровия сектор дават интегриран отговор на нуждата от стабилни, устойчиви, безпроблемни и иновационните инфраструктури. Инвестициите в космическа инфраструктура също са стратегически въпрос. Европейската промишленост е силна и запазва водеща позиция в много сектори на световните пазари. ЕС улеснява прехода към интелигентна, иновационна и устойчива промишленост, която създава ползи за всички граждани. Докато БВП на ЕС нараства, общите емисии на парникови газове намаляват, което предполага прекъсване на връзката между емисиите и икономическия растеж. Европейските политики имат за цел да позволят на промишления сектор да осъществява стопанската си дейност по отговорен и устойчив начин, да доведат до създаването на работни места, да засилват конкурентоспособността на Европа, да стимулират инвестициите и иновациите в областта на чистите и цифровите технологии и да защитават европейските региони и работници, които са най-силно засегнати от индустриалните промени. Акцентът, който ЕС поставя върху инвестирането в научните изследвания, иновациите и цифровата трансформация, ни помага да се конкурираме в световен мащаб чрез създаването на повече работни места и бизнес възможности. ЕС е най-отвореното пространство за научни изследвания и иновации в света, но е необходимо допълнително разширяване на мащаба и разпространението, а иновациите не винаги се превръщат в нови пазарни възможности и възможности за растеж. Инвестициите на бизнес сектора в научни изследвания и иновации трябва да се увеличат, тъй като понастоящем те достигат едва 1,3 % от БВП, далеч зад Китай (1,6 %), САЩ (2 %) и Япония (2,6 %). Цифровата трансформация е важен фактор за прехода към нисковъглеродна и кръгова икономика и общество. На международно равнище Европейския консенсус за развитие от 2017 г. подкрепя проектирането, изграждането и експлоатацията на висококачествени, устойчиви и съобразени с климата инфраструктури с цел да се насърчат равнопоставеният достъп на приемливи цени за всички, растежът, търговията и инвестициите. Политиките на ЕС за търговия, разширяване и съседство също допринасят в тази област.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- На **преработвателната промишленост** се падат две трети от износа на ЕС, в нея са заети 36 милиона души — една пета от работните места в Европа — и тя допринася за високия стандарт на живот на европейските граждани.
- **Емисиите на парникови газове** от промишлени процеси и използване на продукти намаляха с над 17 % в периода 2000—2015 г. Нещо повече, това подобрене се потвърждава от намаляването на енергопотреблението в промишлеността със 17 % през периода 2000—2016 г.
- **Инвестиции в НИРД:** На Европа се падат 20 % от световните инвестиции в НИРД, една трета от всички висококачествени научни публикации и водеща световна позиция в такива индустриални сектори като фармацевтиката, химическата промишленост, машиностроенето и модата. Двата сектора с най-големи разходи за научноизследователска и развойна дейност са стопанският сектор (65 %) и секторът на висшето образование (23 %), докато дялът на държавния сектор през 2016 г. беше 11 %.
- **Заявленията за патенти** в ЕС се увеличиха значително преди кризата, но оттогава нивото им остава непроменено.
- **Корпоративна социална отговорност:** 77 % от дружествата в ЕС включват корпоративната социална отговорност в докладите си, а много от тях имат водеща роля в интегрирането на дейности във връзка с корпоративната социална отговорност / отговорното бизнес поведение в съответствие с целите за устойчиво развитие.



## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) 10 държави — членки на ЕС, постигат над 73 от общо 100 точки за ЦУР 9, като съществуват значителни разлики между отделните държави членки. Десет държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.



### ПРИ НАСТОЯЩЕТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

Европа е пример за постигането на по-устойчива и приобщаваща промишленост. Икономическите, социалните и екологичните промени и технологическите пробиви ще се ускорят области като роботиката, интернет на предметите, изкуствения интелект, енергийните системи. С помощта на информационните технологии автоматизацията ще преобрази традиционните производствени процеси и естеството на трудовата дейност. Промишлеността е все по-интегрирана в световните вериги за създаване на стойност със силнозастъпени компоненти, свързани с услуги. Нововъзникващи стопански модели ще нарушават традиционните пазари. Самите иновации и създаването на стойност търпят дълбоки промени, които се дължат на ново поколение потребители, които имат очаквания за съвместно създаване на стойност, устойчиво бизнес поведение, свързаност и резултати в реално време. Данните се превръщат в новия конкурентен фактор. Търсенето на суровини ще продължи да нараства. Предвид факта, че природните ресурси са ограничени и изменението на климата се усеща все по-осезаемо, търсенето на устойчиви продукти, кръгово потребление и нулеви или ниски емисии ще нараства експоненциално и ще бъдат необходими еко-иновации. Европа ще увеличи своите инвестиции в научните изследвания и иновациите, както и в устойчивата инфраструктура, наред с другото, чрез програма „Хоризонт Европа“ — следващата рамкова програма на ЕС за научни изследвания и иновации.



### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Обществена ангажираност и участие в политическия живот, изкуствен интелект, интернет на предметите, пълна цифровизация, икономика на сътрудничеството и кръгова въглеродно неутрална икономика, акцент върху устойчиви общества, корпоративна социална отговорност / отговорно бизнес поведение, отговорно и устойчиво минно дело и снабдяване, устойчиво финансиране, публично-частни партньорства, колективно финансиране и образование, многостранно сътрудничество, отворена и справедлива търговия.

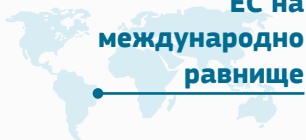


### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Ниски публични и стопански инвестиции, така също в областта на научните изследвания и иновациите, променящи се вериги за създаване на стойност, несъответствие между търсенето и предлагането на умения, промени в търсенето в световен мащаб, геополитическа нестабилност и заплахи за сигурността, социални неравенства, застаряване на нашите общества, изменение на климата и екологични рискове, свързани с нарастващото търсене на природни ресурси, разделение между градските и селските райони.

## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА

### ЕС на международно равнище



благодарение на своята по-голяма точност и надеждност европейските програми за спътникова навигация „Галилео“ и EGNOS предлагат подобрена информация за местоположение и време със значителни положителни последици за много услуги и продукти, които хората използват ежедневно, от навигационното устройство в автомобила до мобилния телефон, както и за жизненоважни услуги за спешна реакция. Групата за наблюдение на Земята насърчава използването на екологичните наблюдения в подкрепа на целите за устойчиво развитие и Парижкото споразумение за действия в областта на климата.

### На равнище ЕС



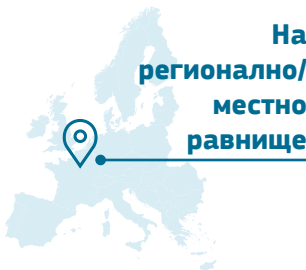
трансевропейските мрежи отговарят на нуждата от устойчиви, безпроблемни и иновативни инфраструктури в транспортния, енергийния и цифровия сектор. Те са насочени към осигуряването на свързаност за всички региони на ЕС и по този начин допринасят за „приобщаването“ на гражданите във всички части на Европа. Инфраструктурата е изградена и адаптирана, така че да се гарантира нейната издръжливост спрямо рисковете, свързани с изменението на климата, като същевременно се насърчава приобщаването и се стимулират иновациите и създаването на работни места.

### На равнище държави членки



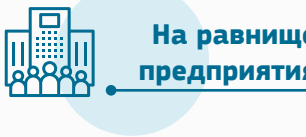
Швеция е на първо място в областта на иновациите в ЕС с висока степен на публични и частни инвестиции в научноизследователската и развойната дейност, с голям брой заявления за патенти, иновативни МСП и висок дял на заетостта в дейности с интензивно използване на знания. Освен това инвестициите в производството нараснаха по-бързо от средното за ЕС и енергийната ефективност на промишленото производство е много висока.

### На регионално/ местно равнище



тематичната платформа за интелигентна специализация за модернизиране на промишлеността предлага възможности за регионалните управляващи органи със сходни приоритети в областта на интелигентната специализация да си сътрудничат въз основа на своите компетентности, да споделят инфраструктура, да разгръщат дейностите си по-мащабно с цел постигане на по-голямо въздействие и да разработват общи инвестиционни проекти.

### На равнище предприятия



Европейският фонд за стратегически инвестиции помогна на естонско дружество за производството на устройство за съхраняване на енергия, наречено ултракондензатор, който е 100 пъти по-мошен от обикновен акумулатор и може да издържи един милион презареждания. Дружеството набра 15 милиона евро за изграждането на производствено съоръжение в Германия, което може да произвежда милиони такива устройства на година.



## Намаляване на различията в държавите и между тях

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

Неравенството, както и бедността, е понятие с много измерения. То обхваща както неравенствата по отношение на резултатите, така и по отношение на възможностите, като например неравенството на доходите, неравния достъп до социална закрила и предаването на неравенствата от едно поколение на следващото. Неравенството по отношение на възможностите е важен двигател на неравенството в доходите. В рамките на ЕС е налице сближаване на доходите, а стандартът на живот в повечето държави членки е в процес на възстановяване от кризата насам. Въпреки това, заедно с възстановяването на европейските икономики нараснаха опасенията относно приобщицаващия характер на икономическия растеж. Като цяло през последните години неравенството по отношение на доходите в ЕС се стабилизира, въпреки че равнището му продължава да представлява предизвикателство. Маргинализираните и уязвимите групи, като хората с увреждания, имигрантите и етническите малцинства (включително ромите), бездомните или самотните стари хора и децата страдат от особени форми на неравенство. Тяхното социално-икономическо приобщицаване продължава да бъде недостатъчно. Неравенството може да възпрепятства икономическия растеж и макроекономическата стабилност и да подкопае социалното сближаване. В световен мащаб трайно високите равнища на неравенство в страните партньори на ЕС са заплаха за напредъка към постигането на повечето от ЦУР. Неравенството в световен мащаб може да доведе също така до по-високи равнища на миграция към ЕС. В отговор на неотдавнашните предизвикателства в областта на миграцията Комисията положи усилия да осигури незабавна реакция и да изгради устойчива на кризи система за в бъдеще. Устойчивото управление на миграционните потоци е от съществено значение. Външната дейност на ЕС, включително неговата обща външна политика и политика на сигурност, политиките за развитие, разширяване и съседство, както и търговската и инвестиционната политика на ЕС допринасят за преодоляване на причините за неравенството извън Европа. Така например Европейският консенсус за развитие отстоява принципа никога да не бъде изоставен и се ангажира с поемането на действия за намаляване на неравенствата по отношение на резултатите и насърчава равните възможности за всички.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- **Разполагаме доход:** С течение на времето икономическите различия между държавите в ЕС бяха намалени. Реалният коригиран брутен располагаем доход на домакинствата на глава от населението се увеличи в голямото мнозинство от държавите членки. През 2017 г. той беше средно с 4,4 % по-висок от равнището отпреди кризата през 2008 г. Наблюдава се известно сближаване на доходите между държавите — членки на ЕС, тъй като располагаемият доход в държавите членки с по-ниски равнища на доходите, като Румъния, България и Полша, се увеличаваше по-бързо от средното за ЕС.
- **Неравенство в доходите:** През 2017 г. средно за ЕС в различните държави членки най-богатите 20 % от домакинствата получаваха дял от доходите, който беше 5,1 пъти по-висок от този на най-бедните 20 %, което е над нивата отпреди кризата (4,9 % през 2009 г.). Това съотношение обаче намалено в сравнение с 2016 г. (5,2 %), което сочи за известно подобряване на перспективите за намаляване на неравенството в доходите в държавите — членки на ЕС. Ако се разглежда дялът на доходите на най-бедните 40 % от населението, се наблюдава тенденция на стабилизиране при неравенството в доходите в държавите — членки на ЕС. През 2008 г. и 2012 г. той беше 21,2 %, леко спадна до 20,9 % през 2016 г. и отново се повиши до 21,2 % през 2017 г.
- **Неравенство по отношение на възможностите:** Важна характеристика на неравенството по отношение на възможностите е въздействието на социално-икономическото положение на родителите върху нивото на образование на децата им. Според проведените през 2015 г. тестове по Програмата за международно оценяване на учениците (PISA) 33,8 % от учениците от семейства в най-неравносложно социално-икономическо положение имаха слаби резултати по науки в сравнение с едва 7,6 % от техните връстници от по-привилегирани семейства. Различията между държавите членки бяха значителни.



- **Помощ за развитие:** ЕС продължава да бъде най-големият донор в света, като предоставя над 50 % от цялата помощ за развитие в глобален план и допринася по този начин и за намаляване на неравенството в света. Общото финансиране от ЕС за развиващите се страни, включващо финансирането от публичния и частния сектор, се увеличи повече от два пъти от 2001 г. насам, със среден годишен растеж от 6,4 %.



## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) 13 държави — членки на ЕС, постигат над 80 от общо 100 точки за ЦУР 10. Единадесет държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.



### ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

ЕС и неговите държави членки ще работят за осигуряването на приобщаващ и устойчив растеж в ЕС, което е необходимо условие за намаляване на неравенството. Те ще съчетават ефективни, ефикасни и адекватни услуги за социална закрила и подпомагане, добро образование, което позволява равни възможности за всички, и добре функциониращи пазари на труда, подкрепяни от ефективни политики на пазара на труда. Това ще позволи не само да се намали неравенството между държавите — членки на ЕС, но и значително да се намали неравенството в рамките на държавите членки. Технологичният напредък, по-специално внедряването на изкуствения интелект, ще трябва да бъде управляван добре, за да се предотврати цифровото разделение. Що се отнася до тенденциите в миграцията е ясно, че нито една държава от ЕС не може и не бива да бъде оставяна сама да се справя с огромен миграционен натиск. ЕС ще продължи да намалява стимулите за незаконна миграция, да спасява човешки живот и да охранява външните граници, да прилага силна обща политика в областта на убежището и политики в областта на законната миграция, като същевременно спомага за ефективното интегриране на законните мигранти и бежанците на пазарите на труда и в обществата в ЕС. Външната дейност на ЕС ще продължи борбата с неравенствата извън Европа.



### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Обществена ангажираност и участие в политическия живот, корпоративна социална отговорност / отговорно бизнес поведение, социално подпомагане (напр. данъчно облагане и системи за социална закрила и социално приобщаване, политики в областта на пазара на труда, политики за жилищно настаняване, здравеопазване, грижи за децата, ниво на образование, нива на умения и учене през целия живот), транспорт и достъпност на цифровите технологии за преодоляване на пространственото измерение на неравенството, борба с измамите и корупцията, устойчиво финансиране, многостранно сътрудничество, отворена и справедлива търговия.

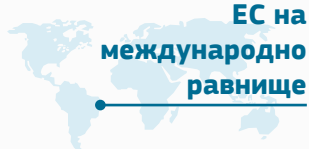


### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Неравенство по отношение на възможностите, застаряващи общества, промяна на състава на домакинствата (напр. едночленни домакинства), пропуски в социалното благосъстояние, изменение на климата и влошаване на състоянието на околната среда, геополитическа нестабилност и заплахи за сигурността, връщане на икономически протекционизъм в световен мащаб.



## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА



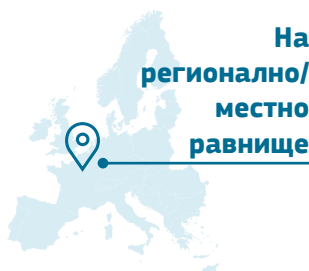
Европейският консенсус за развитие отстоява принципа никой да не бъде изоставен и се ангажира с поемането на действия за намаляване на неравенствата по отношение на резултатите и насърчава равните възможности за всички. Търговската и инвестиционна политика на ЕС има за цел да увеличи максимално потенциала на търговските преференции, търговските споразумения и споразуменията за инвестиции за създаването на работни места, високи нива на защита на труда и привличане на инвестиции в страните партньори, особено в развиващите се страни, като по този начин допринася за намаляване на неравенството.



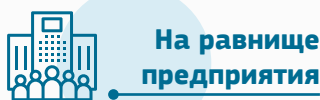
много от 20-те принципа на европейския стълб на социалните права се отнасят до осигуряването на равни възможности за всички, справедливост и приобщаване на пазара на труда и в обществото. Стълбът се придружава от набор от социални показатели за наблюдение на тенденциите и резултатите в целия ЕС. Европейският семестър е ключов механизъм за изпълнение на стълба, като той беше допълнително подсилен с акцент върху социалната справедливост, неравенството и постигането на по-приобщаващ растеж. Политиката на сближаване на ЕС помага за увеличаване на социалното приобщаване, като същевременно подкрепя борбата с бедността и дискриминацията.



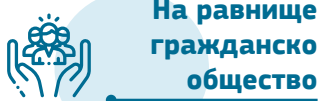
данъчната и социално-осигурителната система в Кипър стана е по-ефективна в борбата с неравенството по отношение на доходите. Нейният преразпределителен ефект почти се удвои в периода след кризата (2009—2016 г.). Така например през 2014 г. в Кипър беше въведена схема за гарантиран минимален доход, която спомага също така за насърчаване на труда. Схемата изглежда има важно положително въздействие върху намаляването на бедността и неравенството и допринесе за укрепване на системата за социално осигуряване.



пилотен проект „Жилище преди всичко, за семействата“, осъществяван от местната община в Бърно в Чешката република, е свидетелство за водещата роля на общината, заедно с партньори от общността, за преодоляване на бездомността. Проектът предоставя общинско жилище и интензивни помощни услуги за 50 ромски и неромски семейства, за заслони или за други форми на бездомност. Въз основа на пилотния проект беше приет план за действие за периода 2018—2025 г., целящ да се сложи край на бездомността на семействата в Бърно.



La Bolsa Social е първата платформа за колективно инвестиране в Испания за инвеститорите и предприятията, които искат да създадат положително социално въздействие. Дружеството свързва инвеститори със социално въздействие с предприятия с цел да се насърчи изпълнението на ЦУР. La Bolsa Social финансира 10 дружества със социално и екологично въздействие в размер на 1,8 милиона евро. Пет от тях специално насочиха усилията си към осигуряването на достъп до информация, социален живот и публично пространство за хората с увреждания.



шведският проект „Хляб в Бергслаген“ включваше курсове за традиционно хлебопроизводство като средство за интегриране на новоприсигнали мигранти и за предоставяне на професионално обучение. Проектът използваше физическата дейност като отправна точка за диалог, като дискусиите между участниците бяха модерирани от обучени доброволци.



## Градовете и населените места да станат приобщаващи, сигурни, издръжливи и устойчиви

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

Градовете в Европа са в центъра на днешните икономически, социални и екологични предизвикателства. Над 70 % от гражданите на ЕС живеят в градове, а около 85 % от БВП на ЕС се генерира в градовете. Градовете и общностите са от съществено значение за благоденствието на европейските граждани и за качеството им на живот, тъй като те служат като центрове за икономическото и социалното развитие и иновациите. Те привличат много хора поради широкия спектър от възможности за образование, заетост, развлечения и култура. Градовете в ЕС обаче са изправени също така пред предизвикателства като миграционния натиск и социалното изключване, задръстванията, недостига на подходящо жилищно настаняване, остаряващата инфраструктура и повишаването на замърсяването на въздуха, както и много други. Градовете са също така особено уязвими спрямо въздействията на изменението на климата и природните бедствия. Комисията, държавите членки и европейските градове полагат съвместни усилия за укрепване на градското измерение на европейските и националните политики. В съответствие с новата програма за градовете на ООН ЕС засилва устойчивостта на градската среда чрез предотвратяване на бедствия и рискове, свързани с климата, и дава по-координиран отговор на различните предизвикателства, свързани с градовете. На международно ниво европейските политики в областта на развитието, външната дейност и сигурността, разширяването и съседството се стремят да подобрят условията на живот в градовете. Европейският консенсус за развитие подчертава необходимостта да се обърне по-голямо внимание на градовете и местните власти като важни участници в усилията за постигане на устойчиво развитие.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- Процентът на **рециклиране на битовите отпадъци** се увеличи с 11 процентни пункта между 2007 г. до 2016 г.
- През последните шест години **качеството на жилищния фонд** в ЕС се подобри. Делът на жителите в ЕС, изправени пред основни пропуски в жилищните условия, намаля с 4,8 процентни пункта между 2007 г. и 2017 г., когато беше 13,1 %.
- Хората, които живеят в градовете, разполагат с по-лесен достъп до **обществен транспорт**, като само 9,7 % от тях споделят, че срещат големи или особено големи трудности, в сравнение с 37,4 % от живеещите в селските райони.
- Продължават да съществуват проблемни зони на **замърсяване на въздуха**, въпреки че излагането на замърсяване на въздуха с фини прахови частици намаля с почти 20 % между 2010 г. и 2015 г.
- **Изкуствените площи** на глава от населението се увеличиха с 6 % между 2009 г. и 2015 г. Тъй като Европа е един от най-силно урбанизираните континенти в света, необходими са допълнителни усилия за спиране на деградацията на почвите.
- **Местните и регионалните власти**, които участват в плановете за действие на Европейския конвент на кметовете, постигнаха намаляване на емисиите на парникови газове с 23 %, намаляване на крайното енергийно потребление с 18 % и се стремят да увеличат дела на генерираната на местно равнище енергия, за да достигне 19 % от енергопотреблението до 2020 г.



#### СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) 23 държави — членки на ЕС, постигат над 80 от общо 100 точки за ЦУР 11. Десет държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света.

### ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

Делът на градското население в Европа се очаква да нарасне до малко над 80 % до 2050 г. ЕС и неговите държави членки на всички равнища на управление, заедно с гражданското общество, предприятията и научноизследователските среди работят за създаването на променящия се град за бъдещото общество. Европейските градове ще продължат да привличат гражданите, като предлагат все повече възможности за заетост, качество на живот и социални услуги. За да гарантират добро съжителство, европейските градове работят с широкото участие на заинтересованите страни на всички равнища в области като жилищното настаняване, енергетиката, мобилността, водоснабдяването, действията в областта на климата, изкореняването на бедността, неравенството, кръговата икономика, устойчивостта и сигурността. Европейските градове ще се превърнат в „интелигентни градове“, в които традиционните мрежи и услуги ще бъдат по-ефективни благодарение на използването на цифрови и телекомуникационни технологии в полза на гражданите и предприятията.

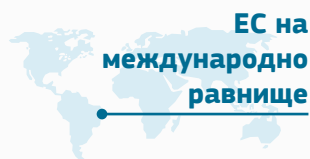
### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Интелигентна специализация, партньорства между градовете, обществена ангажираност и участие в политическия живот (напр. съвместно градско управление, многостранни платформи), планове за устойчива градска мобилност, корпоративна социална отговорност / отговорно бизнес поведение, колективно финансиране и други форми на иновативно финансиране, цифровизация, изкуствен интелект и нови технологии, икономика на сътрудничеството, обществен транспорт с ниски емисии, активна мобилност (пешеходство и използване на велосипед) и съответната инфраструктура, научни изследвания и иновации, сгради с ниски емисии, земеделие в градски условия, градски зелени площи.

### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Влошаване на околната среда и изменение на климата, замърсяване, застаряващи общества, престъпност и заплахи за сигурността, измами и корупция, социални неравенства, повишаващи се цени на жилищата.

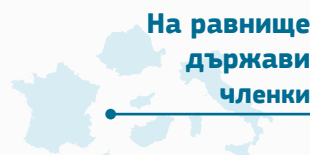
## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА



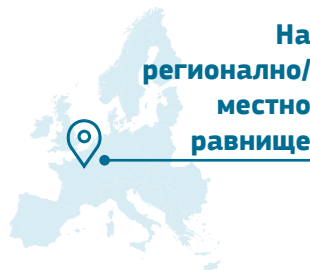
в областта на развитието Комисията прие нов подход за сътрудничеството на Европейския съюз с градове и местни органи в трети държави, фокусирайки външната подкрепа от ЕС върху планирането, финансирането и управлението на градовете.



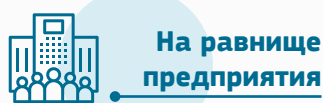
Програмата на ЕС за градовете беше стартирана през май 2016 г. с Пакта от Амстердам. Тя представлява нов метод на работа на много равнища за насърчаване на сътрудничеството между държавите членки, градовете, Комисията и други заинтересовани страни, за да се стимулират растежът, иновациите и добрите условия на живот в градовете на Европа, за да се набележат социалните предизвикателства и да се работи по тяхното преодоляване. Като се съсредоточава върху конкретни приоритети в рамките на специални партньорства, програмата на ЕС за градовете има за цел да подобри качеството на живот в градските райони.



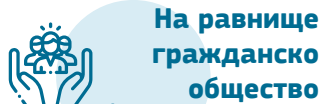
настоящият недостиг на жилища в Ирландия се дължи отчасти на срива на равнищата на жилищно строителство. През 2016 г. ирландското правителство стартира своя план за действие за жилищното настаняване и бездомността Rebuilding Ireland, който има за цел да ускори предлагането на жилища за всички видове собственост. Планът за действие има пет основни „стълба“ за преодоляването на конкретни предизвикателства: справяне с бездомността, ускоряване на социалното жилищно настаняване, изграждане на повече жилища, подобряване на сектора за отдаване под наем и използване на съществуващите жилища.



„Global Nachhaltige Kommune“ (Глобални устойчиви общини) е проект, който се изпълнява в германския регион Северен Рейн-Вестфалия и подпомага 15 местни органи, които представляват различни по размер селища (малки, средни, големи градове и селски райони), чрез системна подкрепа в разработването на стратегия за устойчивост, в която се разглеждат отделните местни предизвикателства въз основа на общата рамка на ЦУР. Подходът му беше използван и в други региони на Германия.



ЦРОР, междубщинско дружество за управление на отпадъците от агломерацията на Порто в Португалия, отговаря за управлението, оползотворяването и третирането на битови отпадъци от съответните общини. ЦРОР инвестира и създаде приключенски парк на мястото на старо депо след възстановяване на околната среда и ландшафта. Така създаде зона за игра, отдих и тренировки.



Градската лаборатория, естонска неправителствена организация, се занимава с развитието на устойчиви и приобщаващи градове. Тя предоставя съвети на местните власти, въвежда съвременните тенденции в Естония и подобрява осведомеността на хората за жизнената среда.



## Осигуряване на устойчиви модели на потребление и на производство

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

Устойчивото потребление и производство има за цел да намали въздействието върху околната среда в Европа чрез промяна на начина, по който се произвеждат, разпространяват и употребяват стоките и се използват ресурсите. През последните няколко години ЕС отбеляза напредък към постигането на ефективно използваща ресурсите, екологосъобразна и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика, но устойчивото производство и потребление все още са важно предизвикателство за постигането на ЦУР в ЕС и изискват постоянни усилия на всички равнища. Подходът на ЕС е да се насърчава ефективното използване на ресурсите, като същевременно се намалява въздействието върху околната среда чрез преход към кръгова икономика, при която стойността на продуктите, материалите и ресурсите се запазва в икономиката възможно най-дълго, а генерирането на отпадъци и замърсяването са сведени до минимум. В плана за действие на ЕС за кръговата икономика от 2015 г. са предвидени 54 действия, които засягат всички етапи от жизнения цикъл на продуктите и материалите (производство, потребление, управление на отпадъци, пазар за вторични суровини, иновации и инвестиции, мониторинг) и 5 приоритетни области (пластмаси, хранителни отпадъци, основни суровини, строителство и събаряне, биомаса и продукти на биологична основа). До 2018 г. вече бяха изпълнени над 85 % от действията, а останалите бяха започнати. През 2017 г. беше създадена Европейска платформа на заинтересованите страни в областта на кръговата икономика с цел да се насърчават предприятията, публичните администрации и други заинтересовани страни да споделят знания и добри практики; през 2016 г. пък беше създадена Платформа на ЕС по въпросите на загубата и разхищението на храни. В рамките на програмата за градовете в ЕС беше установено специално партньорство за работа по този въпрос, като бяха предложени редица действия за интегриране на аспектите на кръговата икономика в градовете. Освен това подновената през 2018 г. Стратегия на Европа за биоикономика спомага за модернизацията и укрепването на промишлената база на ЕС чрез създаването на нови вериги на стойността, както и по-екологосъобразни и икономически по-изгодни промишлени процеси. Във външен план ЕС насърчава отговорното управление на веригите на доставки и схемите за справедлива и етична търговия в рамките на своята основана на ценности програма в областта на търговията; освен това значението на устойчивото потребление и производство се подчертава и в рамките на действията по политиките на ЕС за развитие, разширяване и съседство.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- Степента на **прекъсване на връзката между икономическия растеж и потреблението на природни ресурси** се измерва чрез производителността на енергията и ресурсите на ЕС. От 2001 г. насам ЕС увеличи своята производителност на ресурсите с 36,4 % (2017 г.), а производителността на енергията — с 29,2 % (2016 г.), което означава, че за единица използвани материали или енергия е била произведена повече продукция (изразено в БВП).
- Между 2004 г. и 2016 г. **количеството на генерираните отпадъци**, с изключение на големите минерални отпадъци, намаля с 6,5 % в ЕС. Между 2004 г. и 2014 г. **процентът на рециклиране в ЕС** слабо се увеличи от 53 % на 55 %, а дялът на кръговото използване на материалите, т.е. дялът на материалите, които са получени от събрани отпадъци, спрямо цялостното използване на материали, се увеличи от 8,3 % на 11,7 %.
- Икономиката на ЕС зависи от суровини от останалата част на света. Над 60 % от общия физически внос на ЕС са сурови продукти.



#### СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) 11 държави — членки на ЕС, постигат над 60 от общо 100 точки за ЦУР 12. Като цяло това е средно втората най-ниско класирана ЦУР за държавите — членки на ЕС.

### ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

Европа ще трябва да продължи да поставя акцент върху устойчивото производство и потребление в условията на натиск върху предлагането на материали и собствените си относително ограничени по размер материални ресурси. Особено внимание трябва да се отдели на металните руди и основните суровини, които са с висока стойност и по отношение на които Европа е особено зависима от вноса. Ще е необходимо да се постави акцент и върху тежки и енергоемки материали като цимент, алуминий, стомана и пластмаса с оглед на техния потенциал за намаляване на емисиите на парникови газове. Следва да се обърне внимание и на секторите, в които използването на ресурсите има особено силно въздействие върху околната среда (например по отношение на използването на водите, замърсяването, качеството на въздуха и хранителните вещества), като например системите за производство на храни и текстил. Благодарение на преразгледаното законодателство на ЕС в областта на отпадъците и плана за действие на ЕС относно хранителните отпадъци ЕС ще намали хранителните отпадъци, които се генерират ежегодно, което ще спомогне за постигане на глобалната цел за намаляване наполовина на хранителните отпадъци до 2030 г. Със законодателството в областта на отпадъците ще се завиши делът на рециклиране до правно обвързващите 60 % до 2030 г., като за много опаковъчни материали делът ще бъде по-висок. Вниманието трябва да се насочи към повишаване на качеството на рециклирането, не само на количеството, намаляване на използването на ресурси и генерирането на отпадъци чрез по-добро проектиране на продуктите, както и към системни подходи, целящи задържане на продуктите и материалите в циркулация, осигурявайки стойност в икономиката. Трябва да се увеличи съдържанието на рециклирани материали в новите продукти, по-специално в пластмасовите продукти.

### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Промяна в поведението, обществена ангажираност, обществен натиск за устойчиви производствени вериги, партньорства и участие в политическия живот, образование, корпоративна социална отговорност / отговорно бизнес поведение, колективно финансиране и други форми на иновативно финансиране, изпреварващи политики за справедлив преход, изкуствен интелект, нови технологии, научни изследвания и иновации, икономика на сътрудничеството и кръгова икономика, биоикономика, цифровизация, устойчиви финанси, реформа на данъчното облагане (например облагане на ресурсите и замърсяването), екологосъобразни обществени поръчки, интелигентни градове, интернет на предметите, отворена и справедлива търговия.

### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Традиционни/консервативни модели на потребление и производство, съпротива от страна на сектори/региони, които губят традиционните си икономически дейности, бавна промяна на нормативната уредба, липса на финансови стимули.



## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА



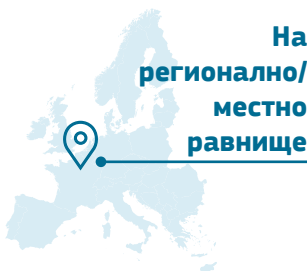
на международно равнище ЕС осъществява водещата инициатива SWITCH to green, която обединява правителства и заинтересовани страни от ЕС и от страните партньори и се съсредоточава върху възприемането от страна на частния сектор на практики за устойчиво потребление и производство.



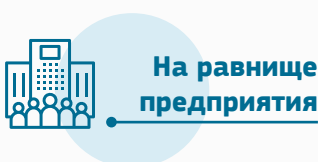
през 2018 г. бяха приети нови правила на ЕС относно отпадъците с цел до 2030 г. всички държави членки да използват повторно или да рециклират 60 % от битовите отпадъци и 70 % от отпадъците от опаковки, както и да намалят депонирането на отпадъци до под 10 % до 2035 г. За пръв път новите правила за отпадъците изискват от държавите членки да приемат конкретни програми за предотвратяване на разхищението на храни и да намалят, наблюдават и докладват за нивата на разхищение на храни.



неотдавнашно нормативно предложение в Швеция намалява данъка върху добавената стойност (ДДС), начисяван върху ремонтните дейности, и предоставя данъчни облекчения за разходите за труд за ремонтите. Мярката ще намали разходите на потребителите за ремонт на уредите и ще ги насърчи да изберат по-скоро да ремонтират уредите си, вместо да ги изхвърлят и да купуват нови.



с помощта на фондовете на ЕС Любляна въведе интегрирана система за отпадъци, обхващаща 37 общини, с регионален център за управление на отпадъците. От присъединяването на Словения към ЕС нейната столица увеличи разделното събиране и рециклирането и намали количеството отпадъци за депониране с 59 %. Тя инвестира също и в предотвратяване на генерирането на отпадъци и повторната им употреба. Любляна вече генерира 41 % по-малко отпадъци на глава от населението в сравнение със средната стойност за Европа и взе решение да не изгражда две нови първоначално предвидени инсталации за изгаряне.



в рамките на 20 години UMICORE се превърна от белгийско минно дружество за цветни метали в световна група за технология на материалите и рециклиране с 10 000 души персонал и оборот от 10,4 милиарда евро и инвестиции в Белгия, България, Нидерландия и Франция. Дружеството следва модела на кръговата икономика, като събира ценни метали и основни суровини от отпадъците от електрическо и електронно оборудване.



заедно със своите членове Европейската федерация на хранителните банки предостави през 2017 г. на 44 700 организации за благотворителност на първа линия 4,1 милиона порции храна в полза на 8,1 милиона души. Това се прави в тясно сътрудничество със стопанските субекти в областта на храните, за да се запазят храни, които в противен случай биха били изхабени, и да бъдат предоставени на хората в нужда.



## Предприемане на спешни действия за борба с изменението на климата и въздействието от него

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

Изменението на климата е едно от най-големите глобални предизвикателства на нашето поколение. Борбата с изменението на климата налага предприемането на глобални действия за намаляване на емисиите на парникови газове в света. ЕС е в челните редици на международните усилия за постигане на глобално споразумение по въпросите на климата. Международната общност, включително ЕС, поема ангажимент за ограничаване на повишаването на температурата в световен мащаб далеч под 2 °C над равнищата от преиндустриалния период и продължава да полага усилия за ограничаване на повишаването до 1,5 °C. Тези цели, подкрепени от научните изследвания като част от Междуправителствения комитет по изменение на климата, са залегнали в Парижкото споразумение. ЕС поема ангажимент да намали своите емисии на парникови газове с 20 % до 2020 г. и най-малко с 40 % до 2030 г. (спрямо нивата от 1990 г.) ЕС е на път да изпълни целта си за намаляване на емисиите за 2020 г. и въведе законодателство, което да спомогне за постигане на целта за 2030 г., включително амбициозно законодателство в областта на енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници. От 2013 г. насам Стратегията на ЕС за адаптация към изменението на климата подкрепя действията за повишаване на устойчивостта на ЕС спрямо изменението на климата. Но ЕС трябва да продължи напред към изпълнение на Парижкото споразумение и значително да намали своята зависимост от изкопаеми горива, които все още са значително субсидирани. През ноември 2018 г. Комисията представи своята дългосрочна визия за просперираща, модерна, конкурентоспособна и неутрална по отношение на климата икономика до 2050 г. В нея се подчертава, че всички сектори и политики следва да допринасят за осъществяването на този преход. На международно ниво европейските политики в областта на външната дейност и сигурността, развитието, разширяването и съседството активно интегрират целите, свързани с климата. Борбата с изменението на климата е включена и в главите за търговия и устойчиво развитие на новото поколение търговски и инвестиционни споразумения на ЕС, както и представлява неразделна част от позициите на ЕС в рамките на G-20, водещ форум на най-големите икономики в света.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- ЕС продължава да бележи успех в **прекъсването на връзката между икономическия растеж и емисиите на парникови газове**: между 1990 г. и 2017 г. общият брутен вътрешен продукт на ЕС нарасна с 58 %, докато общите емисии на парникови газове намаляха с 22 % в сравнение с равнищата от 1990 г. На равнището на държавите членки съществуват значителни различия по отношение на тенденциите при емисиите на парникови газове от 1990 г. насам, като някои държави членки успяха да намалят своите емисии с почти 60 %, а няколко държави членки увеличиха емисиите си.
- **Интензитетът на парникови газове при потреблението на енергия** — емисиите за единица консумирана енергия — намаля с 12,1 % между 2000 г. и 2016 г.
- ЕС се стреми да постигне своята **цел за енергийна ефективност от 20 % до 2020 г.** Между 2005 г. и 2016 г. първичното енергопотребление в ЕС спадна с 9,9 %, а крайното енергопотребление — със 7,1 %. В периода 1980—2016 г. **загубите за държавите членки, свързани с метеорологичното време и изменението на климата**, възлизаха на общо 410 милиарда евро при стойности от 2016 г.
- Субсидиите за изкопаемите горива остават високи. По изчисления между 2014 г. и 2016 г. в ЕС годишно са били отделяни около 112 милиарда евро годишно за производството и потреблението на изкопаеми горива.
- В рамките на настоящия **европейски многогодишен бюджет** за периода 2014—2020 г. ЕС е заложил обща цел от 20 % разходи, свързани с климата, като предложи тази цел да бъде увеличена до най-малко 25 % през периода 2021—2027 г.
- Между 2013 и 2018 г. броят на държавите членки с национална **стратегия за адаптиране към изменението на климата** се увеличи от 15 на 25, като работата в останалите държави членки е в ход. През 2018 г. за 26 % от всички градове в ЕС и 40 % от градовете с население над 150 000 души се считаше, че разполагат с местни планове за адаптиране.

- ЕС и неговите държави членки са **най-големите донори в света на финансиране за борбата с изменението на климата**: през 2017 г. ЕС, Европейската инвестиционна банка и държавите членки предоставиха 20,4 милиарда евро за подпомагане на развиващите се страни да преодолеят и да се приспособят към изменението на климата, като това е над два пъти повече в сравнение с 2013 г. Това представлява около половината от общото световно финансиране.



## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) 22 държави — членки на ЕС, постигат над 80 от общо 100 точки за ЦУР 13. Пет държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.



### ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

ЕС остава решен да играе водеща роля в борбата с изменението на климата и ще е постигнал целта си за намаляване с най-малко 40 % на емисиите на парникови газове до 2030 г. в сравнение с нивата от 1990 г. През есента на 2018 г. Комисията представи предложение за дългосрочна стратегическа визия на ЕС в съответствие с Парижкото споразумение, която включва начини за постигането на нулеви нетни емисии на парникови газове в рамките на ЕС до 2050 г. Комисията представи всеобхватна визия за постигането на по-модерна, конкурентоспособна и устойчива европейска икономика, която е и по-социално справедлива за всички европейци, без изключение. ЕС ще трябва да продължи своята водеща роля относно действията в областта на климата и да се стреми към по-високи амбиции в световен мащаб за периода след 2030 г., към които се присъединяват всички големи държави замърсители в света. В този контекст ще продължи да се отдава приоритет на постигането на допълнително укрепен амбициозен глобален отговор на въздействието от изменението на климата. По същия начин намаляването на риска от бедствия, адаптирането към изменението на климата и смекчаването на последиците от него ще останат важни точки в дневния ред. ЕС ще продължи сътрудничеството си в рамките на международни форуми, като например Международната организация за гражданско въздухоплаване и Международната морска организация.



### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

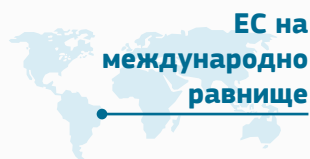
Чиста енергия и мобилност с ниски или нулеви емисии, кръгова нисковъглеродна икономика, биоикономика и вериги за устойчиво производство, промяна в поведението, участие в политическия живот, изпреварващи политики за справедлив преход, корпоративна социална отговорност / отговорно бизнес поведение, иновативни и устойчиви финанси, публично-частни партньорства, екологосъобразни обществени поръчки, реформа на данъчното облагане (например облагане на използването на ресурсите и замърсяването), образование, екологична цифровизация, изкуствен интелект и нови технологии, научни изследвания и иновации, устойчиви общества, многостранно сътрудничество, разпространение на екологични стоки и услуги.



### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Недостатъчни публични и частни инвестиции, геополитическа нестабилност и заплахи за сигурността, връщане на икономически протекционизъм в световен мащаб, социални неравенства, нарастващо енергопотребление и отрицателно въздействие върху околната среда, произтичащо от цифровизацията, продължаващо разрушаване на екосистемите и биоразнообразието, бавни промени в регулаторната среда.

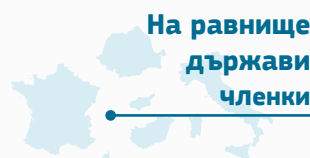
## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА



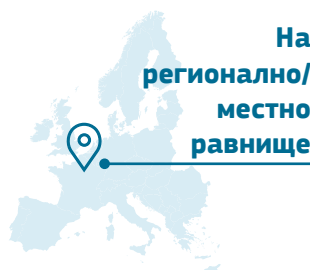
инициативата на ЕС за Световен алианс за борба с изменението на климата цели да засили политическия диалог и да подпомага развиващите се държави в техните усилия за справяне с изменението на климата.



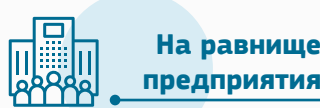
местните органи са основни двигатели в борбата с изменението на климата на най-близкото до гражданите равнище на управление. Конвентът на кметовете на ЕС за климата и енергетиката обединява хиляди представители на местни правителства, които са поели доброволен ангажимент за осъществяването на целите на ЕС в областта на климата и енергетиката. Той също допринесе значително за повишаване на осведомеността на местно равнище относно необходимостта от готовност за последиците от изменението на климата, като местните действия за адаптиране и устойчивост играят важна роля за защитата на хората и имуществото им.



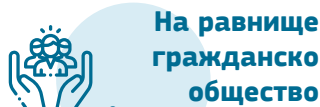
Франция въведе задължение за общините с население над 20 000 жители (обхващащи 90 % от населението на страната) да приемат местни планове в областта на климата, които задължително да включва раздели относно смекчаването на последиците от изменението на климата и адаптирането към него. През 2018 г. около 75 % от френските общини имаха разработени местни планове за смекчаване на последиците и около 55 % — местни планове за адаптиране. Тези съотношения са от 2 до 5 пъти по-високи в сравнение с държави, където не съществува подобна национална уредба.



геотермална електрическа централа в Прелог, Хърватия, ще може да използва в пълна степен енергийното съдържание на геотермалната солена вода: топлината от термалните води и енергията, съдържаща се в газовете от водоносния хоризонт, като например метан, разтворени във вода, като генерирането на енергия е почти 100 % без емисии на парникови газове. Това може да послужи като модел за устойчиво използване на геотермалните ресурси, а опитът може да се повтори в Европа и по света.



Hydrogen Breakthrough Ironmaking Technology (HYBRIT) е инициатива, предприета през 2016 г. от три големи шведски дружества. Целта на инициативата е се въведе процес за производство на желязо с почти нулеви емисии на парникови газове, при който кислородът от желязната руда се отстранява чрез използване на водород в газообразно състояние вместо кокс (от въглища).



Европейският корпус за солидарност е инициатива на ЕС, която до 2020 г. може да предостави над 40 милиона евро за откриването на възможности пред младите хора за доброволческа дейност, насочена към общността, в областта на действията за климата и околната среда. Пример за това е проектът Vänö Vänner във Финландия, който даде възможност на италиански младежи да допринесат за устойчиви и екологосъобразни решения за оформлението на ландшафта в архипелага Турку, допринасяйки по този начин за положителни действия в областта на климата.



## Опазване и устойчиво използване на океаните, моретата и морските ресурси за устойчиво развитие

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

23 от 28-те държави — членки на ЕС имат излаз на море. Бреговата линия на ЕС е 7 пъти по-дълга от тази на САЩ и 4 пъти по-дълга от тази на Русия. Със своите отвъдморски региони ЕС има най-голямата морска територия в света. ЕС и неговите съседни държави имат излаз на четири общи големи морски региона: Балтийско море, Средиземно море, Черно море и североизточната част на Атлантическия океан, като сред най-важните фактори, засягащи тяхното екологично състояние, са изменението на местообитанията, прекомерният улов, замърсяването и повишаването на киселинното съдържание на водите. Европейските крайбрежни води са с много високо качество за къпане, но биологичните и химическите замърсители от човешките дейности, както и морските отпадъци продължават да представляват сериозна заплаха за морските екосистеми в Европа: в началото на 2018 г. едва 40 до 58 % от европейските крайбрежни води имаха добър химически статус. Политиката на ЕС в областта на околната среда, включително водещата Рамкова директива за морска стратегия, и неговата интегрирана морска политика предоставят рамка за цялостен подход към тези проблеми. Предложените нови правила на равнище ЕС имат за цел справянето с десетте най-често срещани по плажовете на Европа пластмасови изделия за еднократна употреба, както и с изгубените или изоставените риболовни уреди, които заедно съставляват 70 % от всички морски отпадъци. Благодарение на новите правила Европа ще има водеща роля в решаването на този въпрос с глобални последици. ЕС подкрепя опазването на крайбрежните и морските райони в света. С Програмата на ЕС за международно управление на океаните за бъдещето на нашите океани се установява всеобхватна рамка за укрепване на международното управление на океаните, за да се гарантира, че океаните са безопасни, сигурни, чисти и използвани законно и устойчиво. Освен това в търговските и инвестиционните споразумения на ЕС се включват специални разпоредби относно устойчивото управление и опазването на природните ресурси, като например морското биологично разнообразие и рибарството. Програмата на ЕС за наблюдение на Земята „Коперник“ също предоставя данни от мониторинга на океаните с цел подобряване на качеството на водите.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- Между 2012 г. и края на 2016 г. площта на **морските защитени територии** в Европа почти се удвои (от 6 % на 10,8 % от морската площ на ЕС) и продължава да нараства благодарение главно на морската мрежа по програма „Натура 2000“. През 2016 г. три европейски региона надхвърлиха 10-процентовата цел за биологично разнообразие от Аичи (Балтийско море, Средиземно море и Черно море), а Североизточният Атлантически океан бе много близо до целта (9,9 %).
- Според последната налична оценка природозащитният статус на преобладаващата част от отделните морски местообитания и биологични видове не е благоприятен. От 1988 г. насам се наблюдава непрекъснато и обезпокоително увеличаване на киселинността на океанските води. От 2008 г. насам е постигнат значителен напредък в определянето, мониторинга и оценката на доброто **екологично състояние на морската среда**, което е предпоставка за измерването на напредъка към постигане на чисти и здрави океани и морета.
- **Устойчивостта на риболова** в североизточната част на Атлантическия океан, откъдето произхождат 75 % от улова на ЕС, се е подобрила. Обемът на рибните запаси с търговско значение, уловени по устойчив начин, се е увеличил от 34 % през 2007 г. на 60 % през 2015 г. Риболовът в Средиземно и в Черно море не напредва със същия темп към постигането на устойчивост. В Средиземно море над 80 % от запасите са обект на прекомерен риболов.
- **Синята икономика** на ЕС е 2,5 пъти по-голяма от въздухоплавателната и отбранителната икономика, взети заедно. Тя генерира оборот от 566 милиарда евро годишно (7,2 % повече в сравнение с 2009 г.) и осигурява работни места на 3,5 милиона души (5 % повече, отколкото през 2014 г.), което представлява увеличение от съответно 7,2 % и 2 % в сравнение с 2009 г. В няколко държави — членки на ЕС, синята икономика нараства с по-бързи темпове, отколкото на националната икономика. Обединеното кралство, Испания, Италия, Франция и Гърция са най-големите сини икономики в Европа.



## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) четири държави — членки на ЕС, постигат над 60 от общо 100 точки за ЦУР 14. Пет държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света. Като цяло това е най-ниското класиране по ЦУР за държавите — членки на ЕС, като съществуват големи различия между отделните държави членки.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.



### ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

ЕС ще продължи да участва активно в изграждането на международното управление на океаните в рамките на всички съответни международни форуми, както и двустранно с ключови глобални партньори, като се има предвид, че около 60 % от океаните се намират извън границите на националните юрисдикции. Необходими са допълнителни усилия в областта на междусекторното и трансграничното сътрудничество, особено на регионално равнище, за да се преодолеят съществуващите и нововъзникващите предизвикателства. Дейностите в тази сфера ще станат по-интензивни с началото на обявеното от ООН десетилетие на океанологията 2021—2030 г., в което ЕС участва активно. ЕС ще продължи да насърчава създаването на защитени територии, както и тяхното ефективно и научно обосновано управление. Необходими са допълнителни усилия за постигането на устойчив риболов, по-специално в Средиземно и в Черно море. Замяряването на морските води, включително пластмасата, шума и хранителните вещества от селското стопанство, ще продължи да бъде проблем. Появяването на нови пластмасови отпадъци в океаните може да намалее с времето, но вече натрупаната в океаните пластмаса ще продължи да оказва отрицателно въздействие. Необходими са засилени действия за намаляване на изхвърлянето на отпадъци от експлоатацията на кораби и на другите форми на замърсяване, особено хранителните вещества и шума. Синята икономика в Европа ще продължи да процъфтява. Според прогнозите световната синя икономика би могла да удвои размера си до 2030 г. За Европа това би означавало 10,8 милиона работни места и над 1 трилион евро годишен оборот. До 2021 г. всички води на ЕС ще бъдат уредени със съобразени с екосистемите морски пространствени планове.



### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Международно и регионално управление на океаните, промяна в поведението, обществена ангажираност и участие в политическия живот, големи информационни масиви, наблюдение на Земята, изкуствен интелект, подводни и нови технологии (напр. молекулярни науки), научни изследвания и иновации, корпоративна социална отговорност/отговорно бизнес поведение, колективно финансиране и други форми на иновативно финансиране, устойчиво финансиране, публично-частни партньорства, екологосъобразни обществени поръчки, реформа на данъчното облагане (например облагане на използването на ресурсите и на замърсяването), интернет на предметите, образование, цифровизация, икономика на сътрудничеството и кръгова нисковъглеродна икономика.



### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Влошаване на състоянието на околната среда и изменение на климата, замърсяване, безотговорен туризъм, прекомерен улов, незаконен, недеklarиран и нерегулиран риболов, социално неравенство.



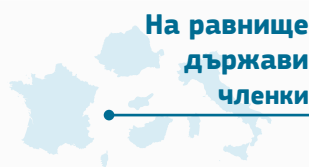
## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА



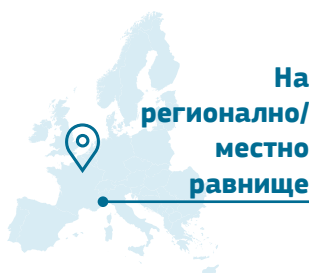
създаденото през 2017 г. Обединение за научни изследвания на Атлантическия океан е форма на сътрудничество между ЕС, Бразилия и Южна Африка, чиято цел е да се задълбочат научните познания за морските екосистеми и за взаимовръзките между океаните, изменението на климата и храните.



ЕС и неговите държави членки и партньори работят по конкретен набор от мерки за постигане на здрава и продуктивна морска околна среда в Балтийско море, североизточната част на Атлантическия океан и в Средиземно море до 2020 г. въз основа на процеси за мониторинг и оценка. Освен това ЕС насърчава допълнителни амбициозни регионални инициативи за натиск в отделни области, като ангажимента от 2017 г. за намаляване с 80 % на емисиите на азотни оксиди от кораби, плаващи в Балтийско море, с цел разрешаване на проблема с еутрофикацията в региона.



неотдавна Франция определи нови морски защитени територии. Сред тях е най-голямата морска защитена зона по „Натура 2000“, наричана „Mers Celtiques - Talus du golfe de Gascogne“ („Келтски морета — Континентален склон на Гасконския залив“), с площ над 62 320 km<sup>2</sup>, която ще осигури защита на рифовите местообитания и подвижните морски видове, морските свине и афалите.



проектът „Clean Archipelago“ („Чист архипелаг“) е публично-частно партньорство с участието на множество заинтересовани страни, ръководено от Регион Тоскана в Италия, в сътрудничество с италианското Министерство на околната среда, Unicoop Firenze и други сдружения. То започна през април 2018 г. в сътрудничество с 10 лодки от кооперативно сдружение на рибари. Целта на проекта е да се изчисти морето от отпадъци. Партньорството цели да се предоставят икономически стимули за рибарите, за да събират пластмасови отпадъци в морето и да ги носят в събирателните пунктове в пристанищата. Така събраната пластмаса след това ще бъде рециклирана.



„Fish Forward“ е проект, ръководен от Световния фонд за дивата природа (WWF) в Австрия, обединяващ 17 партньори, които работят съвместно с потребителите, предприятията и държавните институции в подкрепа на социално справедливото и съобразено с климата производство и потребление на морски храни. Това гарантира отговорното управление на рибарството и проследимостта, които допринасят за устойчивото използване на океанските и морските ресурси.



## Защита, възстановяване и насърчаване на устойчивото използване на сухоземните екосистеми, устойчиво управление на горите, борба с опустиняването, спиране и постигане на обрат в процеса на деградация на почвите и преустановяване на загубата на биологично разнообразие

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

Беше постигнат значителен напредък в укрепването на рамката на политиката и базата от знания съгласно законодателството на ЕС за опазване на природата и Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2020 г. След векове на обезлесяване и деградация горите в Европа се възстановяват и днес заемат над 40 % от територията на ЕС, но техният природозащитен статус трябва да се подобри. Природните ресурси определят екологичните ограничения на нашите социално-икономически системи (т.нар. „граница на планетата“). Най-новите доклади на Междуправителствената научно-политическа платформа относно биоразнообразието и предлаганите от екосистемите услуги ясно показват трайните и опустошителни последици за човешките общества, до които водят деградацията на почвите и загубата на биологично разнообразие. Въпреки постигнатия напредък натискът, който нашите модели на производство и потребление оказват върху европейския и световния природен капитал, продължава да е силен и вероятно ще продължи да се увеличава. Прекриването на границите на планетата застрашава постигнатия стандарт на живот и дори би могло да обърне посоката на неговото развитие. На международно равнище ЕС използва своята програма за външна политика, за да постигне напредък по тази програма. Съюзът активно подкрепя многостранните споразумения в областта на околната среда, насърчава промяната в политиките на страните партньори, популяризира корпоративната социална отговорност/отговорното бизнес поведение и интегрира екологичните съображения във всички свои действия.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- Броят на **зоните, защитени в рамките на мрежата „Натура 2000“**, се увеличи, както и предприетите мерки за опазване за тези зони, които вече са докладвани за близо 70 % от тях (2018 г.). През 2017 г. в ЕС бяха защитени над 790 000 km<sup>2</sup> сухоземни местообитания, заемащи 18,2 % от сухоземната територия на ЕС. Сред държавите членки с най-висок процент на защитени територии са Словения (37,9%), Хърватия (36,6%) и България (34,5%).
- В доклада на ЕС за състоянието на природата относно **природозащитния статус на видовете и местообитанията** от интерес за Европа се посочва, че много от видовете и местообитанията нямат благоприятен природозащитен статус. През 2012 г. в целия ЕС едва 23 % от оценените видове и 16 % от оценените местообитания имаха „благоприятен“ статус и едва 52 % от видовете птици имаха статус на „незастрашени“. В по-общ план в средносрочния преглед на стратегията за **биологичното разнообразие** до 2020 г. се потвърждава, че загубата на биологично разнообразие и деградацията на екосистемните услуги в ЕС продължават.
- През 2015 г. **горите** заемаха 41,9 % от общата сухоземна площ на ЕС. Между 2009 г. и 2015 г. делът на горите в ЕС спрямо общата сухоземна площ се увеличи леко с 2,6 %.
- В Доклада за състоянието на околната среда за 2015 г. на Европейската агенция за околната среда се подчертава лошото **състояние на почвите** в Европа. Усилията за предотвратяване и ограничаване на ерозията на почвата от водата доведоха до някои положителни резултати: чрез интегрирането на потенциалното въздействие на мерките на общата селскостопанска политика върху ерозията на почвата площите в ЕС, за които се счита, че са изложени на риск от тежка водна ерозия на почвата, намаляха с 14 % между 2000 г. и 2012 г. При все това въпреки усилията за ограничаване на почвеното запечатване, превръщането на земя в изкуствени площи в ЕС се ускори през годините, като темпът на растеж в периода 2012—2015 г. е по-висок с около 6 % в сравнение с периода 2009—2012 г. Освен това 45 % от земеделските земи в ЕС са с бедна откъм органичен състав почвена покривка (което засяга плодородието на почвата и биологичното разнообразие).



## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) 19 държави — членки на ЕС, постигат над 70 от общо 100 точки за ЦУР 15. Четиринадесет държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.



### ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

Текущите световни и европейски оценки показват, че тенденциите за загуба на биологично разнообразие и деградация на почвите и екосистемите се запазват, оказвайки неблагоприятно въздействие върху екосистемните услуги (храна, вода, суровини, енергия и т.н.), което застрашава икономическите резултати и благосъстоянието на Европа. Необходимо е усилията за прилагане на законодателството на ЕС за опазване на природата да бъдат значително увеличени, за да се гарантира, че до 2030 г. в ЕС ще има значително подобряване на природозащитния статус на видовете и местообитанията от интерес за ЕС, защитени по силата на разпоредбите за птиците и местообитанията. Освен това трябва да се ускори скоростта на възстановяване на биологичното разнообразие на горите. В края на 2020 г. ЕС ще трябва да изиграе ключова роля на 15-ата конференция на страните по Конвенцията за биологичното разнообразие в Пекин, Китай, на която се очаква да бъде приета новата световна рамка за биоразнообразието след 2020 г. с цел предотвратяване на загубата на биологично разнообразие в световен мащаб.



### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Промяна в поведението, обществена ангажираност и участие в политическия живот, обществен натиск за устойчиви производствени вериги (агроекология, биологично земеделие), корпоративна социална отговорност/отговорно бизнес поведение, колективно финансиране и други форми на иновативно финансиране, устойчиво финансиране, публично-частни партньорства, екологосъобразни обществени поръчки, по-широко използване на природосъобразни решения, реформа на данъчното облагане (например облагане на използването на ресурсите и на замърсяването), образование, изкуствен интелект и нови технологии, научни изследвания и иновации, икономика на сътрудничеството и кръгова нисковъглеродна икономика, устойчиви общества, многостранно сътрудничество, отворена и справедлива търговия, устойчив туризъм.



### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

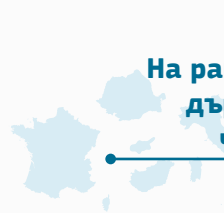
Влошаване на състоянието на околната среда и изменение на климата, екологичен скептицизъм и свързани с него обрати в политиката, мислене в краткосрочен план, съпротива срещу промените в системата за производство на храни, ниско равнище на публични и частни инвестиции, геополитическа нестабилност и заплахи за сигурността, социално неравенство.

## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА



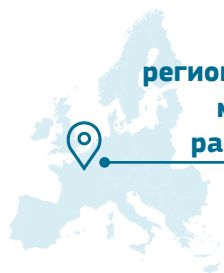
### На равнище ЕС

през 2017 г. ЕС прие план за действие за природата, хората и икономиката. Планът има за цел да се ускорят прилагането на правото на ЕС и напредъкът в постигането на целта на ЕС до 2020 г. за спиране и обръщане на тенденцията на загуба на биологично разнообразие и екосистемни услуги, както и да се вземат по-добре предвид социално-икономическите цели. Той е допълнен от инициатива за справяне с влошаването на състоянието на опраштителите в ЕС, която допринася за глобалните усилия за опазване на природата.



### На равнище държави членки

по силата на приетия наскоро френски закон за възстановяване на биологичното разнообразие, природата и ландшафта бе създадена нова френска агенция за биологичното разнообразие. В плана за биологичното разнообразие от 4 юли 2018 г. се подчертава значението на съвместните усилия за борба с изменението на климата и предизвикателствата пред биологичното разнообразие и са включени нови цели за нулево нетно усвояване на земя, зелени градски площи, агроекология и опазване на почвите, както и действия, свързани с плащанията за екологични услуги, опраштителите и възстановяването на екосистемите.



### На регионално/местно равнище

в Германия провинцията Баден-Вюртемберг увеличи финансирането за опазване на природата от 30 милиона евро на 90 милиона евро в рамките на 10 години. Обявяването на национални паркове и възстановяването на екосистемите носи ползи за земеделските производители и икономиката, включително за стартиращите предприятия, произвеждащи опаковъчна хартия от затревени зони с висока степен на биоразнообразие, както и за сектора на природния туризъм.



### На равнище предприятия

59 австрийски земеделски производители, магазините за хранителни стоки SPAR и WWF изградиха силно сдружение по проекта „Healthy Soil for Healthy Food“ („Здрави почви за здрава храна“). Като осигурява продажбата на произведените зеленчуци и изплаща премия в размер на 30 EUR на тон CO<sub>2</sub>, съхранен в почвата на земеделските производители, дружеството SPAR стимулира устойчивите практики за управление на почвите. За мониторинга на ефективността на проекта се използват проби от почвата.



### На равнище гражданско общество

Гръцкото орнитологично дружество, WWF Гърция, Българското дружество за защита на птиците и Кралското дружество за защита на птиците обединиха усилията си, за да се спре намаляването на популацията на египетските лешояди на Балканите. Те разшириха своя трансграничен подход към други страни по протежение на прелетния път.



## Насърчаване на мирни и приобщаващи общества за устойчиво развитие, предоставяне на достъп до правосъдие за всички и изграждане на ефективни, отговорни и приобщаващи институции на всички равнища

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

ЕС е един от най-успешните проекти за мир в света. Опирайки се на Европейските договори, първият от които бе подписан през 1957 г., през последните 60 години ЕС постигна мир, демокрация и солидарност. През 2012 г. ЕС получи Нобеловата награда за мир за приноса си в утвърждаването на мира, помириенето, демокрацията и правата на човека в Европа. Насърчаването и утвърждаването на върховенството на закона и на основните ценности на ЕС е основен приоритет на ЕС както във вътрешен план, така и във външните му отношения. Ефективните правосъдни системи имат решаваща роля в това отношение. Те гарантират, че гражданите могат да се ползват пълноценно от правата си, а предприятията — от правна сигурност и благоприятна за инвестициите среда в рамките на единния пазар. ЕС насърчава държавите членки да подобрят независимостта, качеството и ефикасността на правосъдните си системи, включително чрез ефективно наблюдение посредством европейския семестьор и Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието. В по-общ план Комисията гарантира зачитането на върховенството на закона и на основните ценности на ЕС с всички средства и инструменти, с които разполага. Едно от предизвикателствата пред европейските общества е корупцията, която подкопава доверието в демократичните институции и отслабва отчетността на политическото ръководство. Комисията има политически мандат да следи борбата с корупцията и да прилага всеобхватна политика на ЕС за борба с корупцията. Във външен план чрез своята външна политика и политика на сигурност ЕС допринася за международния мир и помага на страните партньори да се справят със ситуации на нестабилност, да създават отговорни и прозрачни институции, да насърчават участието в процеса на вземане на решения и да провеждат приобщаващи и надеждни изборни процеси. Правата на човека, равенството между половете, приобщаването и недискриминацията са в центъра на Европейския консенсус за развитие. Чрез своите политики за разширяване и за съседство ЕС допринася още повече за мира и стабилността. По-конкретно ЕС активно насърчава и подпомага държавите — кандидатки за членство в ЕС, да постигат резултати в областта на върховенството на закона, съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност, сигурността, основните права и демократичните институции.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- **Усещането на гражданите за нивата на престъпност, насилие или вандализъм** е намаляло: през 2016 г. 13,0 % от европейското население се е чувствало засегнато от такива прояви, което е с 2,9 процентни пункта по-малко в сравнение с 2007 г.
- Информационното табло на ЕС в областта на правосъдието за 2018 г. показва, че в сравнение с 2010 г. **ефикасността на правосъдните системи** в държавите членки се е повишила или е останала същата в почти всички държави членки, с много малко изключения. Въпреки това в няколко държави членки воденето на граждански и търговски дела все още отнема много време.
- **Разходите на сектор „Държавно управление“ на държавите от ЕС за съдилищата** се увеличиха с над 11 % в периода 2007—2016 г., достигайки малко над 50 милиарда евро през 2016 г. Този темп на растеж е малко по-нисък от ръста на БВП.
- През 2018 г. 56 % от жителите на ЕС са оценили **независимостта на съдилищата и съдиите** в своята държава като „много добра“ или „доста добра“, което представлява увеличение от четири процентни пункта в сравнение с 2016 г.
- Според индекса за възприятие на **корупцията** на организацията „Transparency International“ държавите от ЕС продължават да са сред най-слабо корумпираните държави в световен мащаб през 2017 г., заемайки половината от 20-те челни места в класацията за най-малко корумпирани държави.
- В някои държави членки буди безпокойство положението от гледна точка на **върховенството на закона**, във връзка с което бяха предприети редица действия на равнището на ЕС.



## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) 19 държави — членки на ЕС, постигат над 70 от общо 100 точки за ЦУР 16. Девет държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.



### ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

ЕС продължава да следва пътя на мира. Чрез своите политики за разширяване и за съседство ЕС допринася още повече за мира и стабилността. ЕС активно насърчава и подпомага държавите — кандидатки за членство в ЕС, да постигат резултати в областта на върховенството на закона, съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност, сигурността, основните права и демократичните институции. Водените от ЕС външни отношения и политиката за развитие също допринасят за мира в други части на света. Освен това ЕС продължава да насърчава и отстоява принципите на правовата държава в собствените си държави членки. В някои държави членки са необходими повече усилия за подобряване на ефикасността, качеството и независимостта на националните правосъдни системи. На международно равнище се наблюдава тенденция за установяване на авторитарни системи на управление в редица държави. Поощряването на демокрацията, правата на човека и върховенството на закона ще продължи да бъде основен приоритет за ЕС както във вътрешен, така и във външен план. ЕС ще продължи да работи за подобряване на достъпа до правосъдие, за борба с измамите и престъпността и за справяне с променящите се заплахы за сигурността чрез допълнително засилване на сътрудничеството и обмена на информация между полицията и правоприлагащите органи на държавите — членки на ЕС, като ще насърчава и международното сътрудничество в тази област.



### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Културни ценности в съответствие със зачитането на основните права, обществена ангажираност и участие в политическия живот, корпоративна социална отговорност/отговорно бизнес поведение, образование, цифровизация, изкуствен интелект и нови технологии, научни изследвания и иновации, устойчива инфраструктура и устойчиви общества, многостранно сътрудничество, отворена и справедлива търговия, помощ за развитие.



### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Геополитическа нестабилност и заплахы за сигурността, изменение на климата и влошаване на състоянието на околната среда, миграция, принудително разселване на населението, връщане на икономическия протекционизъм в световен мащаб, липса на международно сътрудничество, предизвикателства пред върховенството на закона, популизъм, социално неравенство.



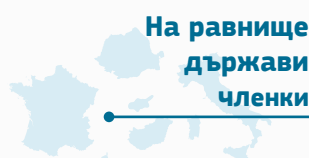
## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА



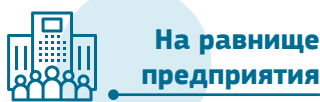
с правилата на ЕС от 2017 г. относно полезните изкопаеми от зони на конфликт се определят задълженията за надлежна проверка на веригата на доставки за вносителите от Съюза на калай, тантал, волфрам и злато, за да се гарантира, че те се набавят по отговорен начин, без пряко или косвено да се финансират въоръжени конфликти или да се нарушават правата на човека в засегнатите от конфликти и високорискови зони.



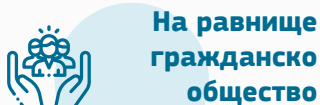
през 2017 г. бе създадена Европейската прокуратура — независим европейски орган с правомощия за разследване и наказателно преследване на престъпления, засягащи финансовите интереси на ЕС. Предвижда се Европейската прокуратура да започне да функционира в края на 2020 г., след изтичането на тригодишен период, необходим за изграждането ѝ. Това ще доведе до рязко засиляване на борбата с измамите, корупцията и други престъпления против бюджета на ЕС.



френският закон от 2017 г. относно задължението за бдителност задължава дружествата да прилагат мерки, с които да гарантират, че техните дъщерни предприятия, доставчици и подизпълнители по света спазват добри социални, екологични и етични практики. Целта на закона е да се повиши осведомеността сред дружествата за тяхната роля в предотвратяването на трагедии във Франция и в чужбина, както и да се гарантира, че жертвите получават обезщетения за всички вреди, причинени от нарушаването на новото задължение на дружествата да прилагат планове за бдителност. То се прилага спрямо дружества с повече от 5 000 служители, чието седалище е във Франция, или спрямо дружества с повече от 10 000 служители, ако седалището им е в чужбина.



през 2011 г. датският морски контейнерен превозвач Maersk Line бе сред основателите на морската мрежа за борба с корупцията. В това междусекторно партньорство участват дружества корабособственици, собственици на товари и доставчици на услуги, които си сътрудничат с ключови заинтересовани страни, включително правителства и международни организации, с цел идентифициране и ограничаване на причините за корупцията в сектора на морския транспорт.



в Словакия правителството насърчава участието на гражданското общество и неправителствените организации в създаването, изпълнението и контрола на държавните политики в различни области. В областта на политиката за околната среда е създадена „Зелена тристранна група“, която канализира предложенията и коментарите на неправителствените участници в процеса на разработване и прилагане на политиките.



## Укрепване на средствата за изпълнение и възобновяване на световното партньорства за устойчиво развитие

### ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ДНЕС



#### КРАТЪК ПРЕГЛЕД

ЦУР имат централно място в прилагането на Глобалната стратегия за външната политика и политиката на сигурност на ЕС, в която е представена визията за ролята на ЕС на световната сцена. Европейският консенсус за развитие предоставя на ЕС и на държавите членки рамка за общ подход в политиката за развитие въз основа на ЦУР. Въз основа на принципа за съгласуваност на политиките за развитие ЕС се стреми да постига максимална съгласуваност и синергии между своите различни политики в подкрепа на страните партньори за постигане на ЦУР. Днес ЕС е най-големият дарител на официална помощ за развитие в света. През последното десетилетие се наблюдава изместване на баланса на ролите, като отношението дарител — получател преминава във все по-равноправно партньорство. Политиката на разширяване на ЕС и преразгледаната европейска политика за съседство се съсредоточават върху политически и икономически принципи, включително върховенството на закона, правата на човека, демокрацията и устойчивия икономически растеж и развитие в пълно съответствие с Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие. Хуманитарният ангажимент на ЕС включва работа в тясно партньорство с голям брой организации на ООН и международни организации на гражданското общество, развиващи хуманитарна дейност и дейност за развитие, целяща гарантиране на човешкото достойнство. Основаната на ценности търговска и инвестиционна политика на ЕС, както е заложена в стратегията „Търговия за всички“, се опира на различните ЦУР, интегрирайки действията за постигане на устойчиво развитие във всичките си измерения. ЕС остава твърд поддръжник на една универсална, основана на правила, отворена, недискриминационна и справедлива многостранна търговска система под егидата на Световната търговска организация (СТО) и работи активно за запазването и укрепването на СТО във всички нейни функции. Освен това ЕС работи в тясно сътрудничество с други международни организации като Службата на върховния комисар за правата на човека (СВКПЧ), Международната организация на труда (МОТ) и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) за насърчаване на правата на човека и корпоративната социална отговорност/отговорното бизнес поведение, а също и социалните и екологичните цели в своята търговска политика. ЕС активно насърчава изпълнението на Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие и целите за устойчиво развитие в рамките на Г-20. ЕС укрепва своето собствено фискално и икономическо управление посредством европейския семестър за координация на политиките, като по този начин допринася за световната макроикономическа стабилност. Чрез своята програма за по-добро регулиране Комисията допринася за повишената съгласуваност на политиките.



#### ОСНОВНИ ТЕНДЕНЦИИ

- ЕС е **най-големият дарител на официална помощ за развитие в света**, като през 2017 г. предостави 75,7 милиарда евро. Освен това с 0,5 % през 2017 г. общото съотношение на ЕС между официалната помощ за развитие/брутния национален доход (БНД) беше значително по-високо, отколкото при повечето други дарители от ОИСР, като Канада, Япония или Съединените американски щати. Швеция, Дания, Люксембург и Обединеното кралство са постигнали целта за изразходване на 0,7 % от своя брутен национален доход (БНД) за официална помощ за развитие (през 2017 г.).
- **Търговските отношения с развиващите се страни** станаха по-интензивни. Износът може да създаде местни работни места и да даде възможност на развиващите се страни да получат чужда валута, която може да се използва за внос на други необходими стоки. В периода между 2002 г. и 2017 г. вносът в ЕС от развиващите се страни се увеличи над два пъти.
- Между 2002 г. и 2017 г. се увеличи **делът на вноса в ЕС от най-слаборазвитите страни**. Въпреки това през 2017 г. почти 50-те най-слабо развити страни общо все още представляваха едва 2,0 % от целия внос в ЕС. През последните няколко години ЕС укрепя позицията си на основен пазар за износа от най-слабо развитите страни: делът му в износа на стоки от най-слаборазвитите страни се увеличи от 20,5 % през 2012 г. до близо 25 % през 2016 г., следван от Китай (21 %) и САЩ (8,2 %).

- Подпомагането на развиващите се страни да увеличават своите **национални ресурси е от** решаващо значение. Подходът на ЕС към бюджетната подкрепа за страните партньори бе адаптиран с цел по-добро насърчаване на ЦУР, подобряване на ориентираността на политиките на страните към постигането на резултати и осигуряване на изграждането на капацитет, посредством по-добра подкрепа за подобряване на държавното управление и управлението на публичните финанси, включително мерки за борба с корупцията.
- **Изместването на данъчната тежест** от труда към околната среда може да стимулира заетостта, да намали неравенствата и да ограничи въздействията върху околната среда. Делът на екологичните данъци в общите данъчни приходи в ЕС остава почти непроменен (6,8 % през 2002 г. и 6,1 % през 2017 г.).



## СВЕТОВНА КЛАСАЦИЯ

Според общия доклад „Индекс и показатели за ЦУР, 2018 г.“ (Bertelsmann Stiftung и Sustainable Development Solutions Network) шест държави — членки на ЕС, постигат над 70 от общо 100 точки за ЦУР 17. Три държави — членки на ЕС, са сред първите 20 в света.

## ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪЮЗ ПРЕЗ 2030 Г.



### ПРИ НАСТОЯЩИТЕ ТЕНДЕНЦИИ И РАВНИ ДРУГИ УСЛОВИЯ

Предизвикателствата, пред които са изправени Европа и светът ще бъдат по-сложни, по-взаимосвързани и по-глобални от всякога. Световните партньорства, целящи изкореняването на бедността и постигането на всички други ЦУР, ще бъдат крайно необходими. На международно равнище ЕС ще продължи да насърчава запазването и укрепването на многостранния, основан на правила международен ред, в който ООН заема централно място. Това е необходимо условие за осигуряване на средствата за изпълнение. ЕС ще продължи да използва своята основана на ценности търговска политика за насърчаване на устойчивото развитие, включително корпоративната социална отговорност/отговорното бизнес поведение, и ще продължи да оказва силна подкрепа на Световната търговска организация. Така например, за да се подобрят резултатите чрез разделяне на работата по възможно най-ефективния начин, ЕС и неговите държави членки ще използват съвместното програмиране и съвместното изпълнение като ефективни средства за изпълнение на партньорствата за сътрудничество за развитие. Това означава, че заедно ще се определя кои дарители следва да работят в даден сектор. Освен това институциите на ЕС и държавите членки ще продължат да увеличават своите усилия за изпълнение на Програмата за действие от Адис Абеба, която е световната рамка за финансиране на Програмата до 2030 г. за устойчиво развитие и която подчертава ролята на науката, технологиите и иновациите. В „Хоризонт Европа“ — следващата програма за научни изследвания и иновации на ЕС за периода 2021—2027 г., се изтъква централната роля на международното научно сътрудничество за постигането на ЦУР. ЕС е в добра позиция по отношение на по-голямата част от финансирането за ангажменти за развитие до 2030 г. В рамките на ЕС партньорствата за устойчиво развитие също ще бъдат насърчавани.



### ВЪЗМОЖНОСТИ/ПОЛОЖИТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

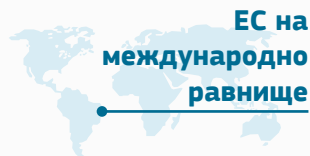
Обществена ангажираност и участие в политическия живот, корпоративна социална отговорност/отговорно бизнес поведение, по-добро регулиране, образование, цифровизация, изкуствен интелект, нови технологии, научни изследвания и иновации, ефективен трансфер на технологии и обмен на знания, наблюдение на Земята, образование, доброволчество, колективно финансиране и други форми на иновативно финансиране, устойчиво финансиране, публично-частни партньорства, многостранно сътрудничество, отворена и справедлива търговия, помощ за развитие.



### РИСКОВЕ/ОТРИЦАТЕЛНИ ДВИЖЕЩИ ФАКТОРИ

Геополитическа нестабилност и заплахи за сигурността, икономически протекционизъм, липса на международно сътрудничество, подкопаваща съществуващите многостранни институции.

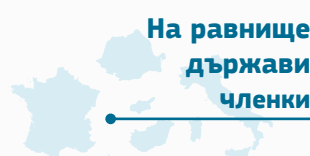
## АКЦЕНТИ НА ПОЛИТИКАТА



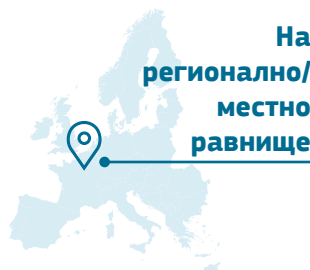
ЕС участва заедно с други партньори от Г-20 и международни организации в Пакта за Африка на Г-20, чиято цел е да стимулира инвестициите в участващите африкански страни. ЕС ще оказва също така подкрепа за тристранното сътрудничество — партньорства, в които задвижващата сила е Югът, между две или повече развиващите се страни, подпомагани от развита страна или многостранна организация, като важен инструмент за достигане до развиващите се държави и други заинтересовани страни.



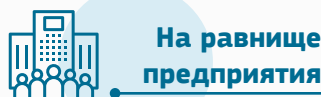
Европейският план за външни инвестиции и Европейският фонд за устойчиво развитие към него представят бюджета на ЕС като гаранция за отключването и насърчаването на инвестиции в Африка и държавите в съседство. Те са предназначени за нестабилни, раздирани от конфликти и насилие страни, страни без излаз на море и най-слабо развити страни, които са в най-голяма нужда. Целта е да се стимулират частните инвестиции и да се мобилизират допълнителни инвестиции в размер на 44 милиарда евро до 2020 г.



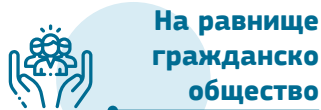
„Финландията, която искаме до 2050 г. — ангажиментът на обществото за устойчиво развитие“ е новаторски начин да се ангажира цялото общество в постигането на ЦУР. За да се постигнат поставените осем цели на тази визия за 2050 г., са установени оперативни ангажименти с административните сектори и други обществени участници, като например дружества, общини, организации, учебни заведения и местни стопански субекти. Ангажиментите трябва да бъдат нови и измерими.



латвийските местни власти и неправителствени организации активно участват в проекти за сътрудничество за развитие със страните от Източното партньорство и централноазиатските държави — Молдова, Грузия, Украйна, Киргизстан и други. Латвийското сдружение на местните и регионалните власти предлага дългосрочна експертна подкрепа за планирането на бюджета на страната партньор, за преговорите на държавно равнище, участието на гражданите в процеса на вземане на решения и насърчаването на стопанската дейност.



Unilever — транснационално дружество производител на потребителски стоки, е силен застъпник на ЦУР още от приемането на Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие, като неговият главен изпълнителен директор участва в Групата за застъпничество на ЦУР към генералния секретар на ООН. Unilever съфинансира основаната през 2016 г. Бизнес комисия за устойчиво развитие, чиято работа достигна своя връх с публикуването през 2017 г. на конструктивен доклад за размисъл, озаглавен „Better Business Better World“ („По-добър бизнес, по-добър свят“), относно икономическите аргументи в полза на действията в областта на ЦУР.



Италианското сдружение за устойчиво развитие (ASviS) има за цел да се повиши осведомеността на италианското общество, икономическите субекти и институциите относно значението на Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие и да се мобилизират действия от тяхна страна. То обединява над 180 от най-големите институции и мрежи на гражданското общество заедно с университети и предприятия.



